

# Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta



Katedra muzikologie

Hudební sbírka z Frýdku

z první poloviny 18. století

The Music Collection from Frýdek

from the first half of the 18th century

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: Karolína Kotas

Studijní obor: Muzikologie

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jana Spáčilová, Ph.D.

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Hudební sbírka z Frýdku z první poloviny 18. století* vypracovala samostatně pouze s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne .....

.....

Karolína Kotas

## **PODĚKOVÁNÍ**

Nejdříve bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce doc. Mgr. Janě Spáčilové, Ph.D. za podnětné rady a odbornou pomoc, kterou mi poskytovala při zpracovávání mé bakalářské práce a za čas, který mi věnovala. Současně bych chtěla poděkovat Mgr. Lence Černíkové, Ph.D. z Ostravského muzea a Mgr. Vladimíru Maňasovi, Ph.D. z Ústavu hudební vědy v Brně za poskytnutí podkladů a materiálů k tomuto tématu se vztahujících a Jiřímu K. Kroupovi za transkripci latinského textu. Ráda bych poděkovala také své rodině a všem přátelům, kteří mě při vytváření této práce podpořili, a bez jejichž podpory by nebylo možné práci dokončit.

## Obsah

Úvod .....	5
1. Stav bádání.....	6
2. Frýdek.....	9
2.1 Historie města Frýdek .....	9
2.2 Zámek ve Frýdku .....	10
2.3 Farní kostel sv. Jana Křtitele.....	11
2.4 Rod Pražmů .....	11
3. Hudba ve Frýdku v 18. století.....	13
3.1. Rektoři a kantoři ve Frýdku v 18. století .....	13
3.2. Rektoři ve Frýdku po roce 1800 .....	14
3.3 Kapela hrabat Pražmů a její vliv na formování sbírky .....	15
3.3.1 Kapela hraběte Františka Viléma Pražmy (před 1731) .....	15
3.3.2 Kapela Jana Nepomuka a Justa Viléma Pražmů (1747-1789) .....	17
3.4 Kapelník František Weigerth .....	18
3.4.1 Dochované skladby .....	19
4. Sbírka hudebnin .....	23
4.1. Druhé zastoupení skladeb .....	23
4.2 Skladatelé zastoupeni ve sbírce .....	25
4.3 Nejstarší vrstva sbírky .....	31
5. České pastorely ve frýdecké sbírce .....	42
6. Moteto Nobile par fratrum Ignaze Holzbauera jako příklad nejstarší vrstvy sbírky .....	44
6.1 Život a dílo Ignaze Holzbauera .....	44
6.2 Úcta ke sv. Cyrilu a sv. Metoději v baroku .....	45
6.3 Ediční zpráva .....	46
6.4 Analýza skladby .....	51
Závěr .....	53
Anotace .....	55
Shrnutí.....	56
Summary .....	57
Zusammenfassung .....	58
Seznam použitých pramenů a literatury .....	59
Přílohy .....	62



## Úvod

Frýdecká hudební sbírka byla objevena na frýdeckém kůru v polovině 20. století a dnes je uložena v Ostravském muzeu. Až do dnešního dne byla v očích zájmů pouze několika muzikologů: Rudolfa Pečmana, který se zabýval malým vzorkem hudebnin, Karly Krejčí, jež se zaměřila na lokálního autora Josefa Preisse či Ladislava Hoskovce, který své bádání nedokončil. Její nejstarší vrstva doposud nebyla dostatečně probádána. Velkým přínosem pro tuto sbírku bylo uvedení do systému RISM Lenkou Černíkovou, pracovnící Ostravského muzea. Cílem mé práce je zpracování a zhodnocení nejstarší vrstvy sbírky na základě dochovaných pramenů uložených v Ostravském muzeu a popis budování této sbírky. V práci se pokusím shrnout poznatky o hudbě ve Frýdku v 18. století, zejména ve vztahu k místní zámecké kapele s kapelníkem Františkem Weigerthem, která měla vliv na formování frýdecké sbírky.

Práce se skládá ze šesti kapitol. Ve stavu bádání se soustřeďuji na zmapování dosavadního přehledu klíčové literatury, která se věnuje Frýdku, hudebně historickému kontextu, frýdecké zámecké kapele, či hlavnímu předmětu této práce, a to hudební sbírce z Frýdku. V druhé kapitole nastiňuji stručný přehled historie města, farního kostela a frýdeckého zámku, jež byly hlavními centry hudebního dění. Další část práce obsahuje přehled hudby ve Frýdku v 18. století. Pojednává o frýdeckých rektorech, nedoceněné zámecké kapele a jejím kapelníkovi Františku Weigertovi, který není v muzikologickém prostředí dostatečně znám a jehož skladby se nacházejí v mnoha hudebních fondech. Dále se věnuji samotné hudební sbírce, jejímu vzniku, druhovým zastoupením skladeb a výběru nejdůležitějších a nejčastěji zastoupených skladatelů. Poukazuji také na hudebniny, u kterých se snažím potvrdit sounáležitost s námi popisovanou sbírkou.

Jádrem celé práce je pak pojednání o nejstarší vrstvě hudební sbírky s bližším zaměřením na moteto *Nobile par fratrum* Ignaze Holzbauera. Tato skladba je předmětem kritické edice a její přepis je součástí příloh. Dále tuto skladbu představuji ve stručné analýze a dotýkám se i tématu cyrilometodějského kultu v baroku.

## 1. Stav bádání

Hlavním předmětem této bakalářské práce je hudební sbírka pocházející z farního kostela ve Frýdku. Tato sbírka se aktuálně nachází v Ostravském muzeu (dále jen OM). O katalogizaci pro systém RISM<sup>1</sup> se zasloužila Lenka Černíková. Společně s touto katalogizací vznikl katalog<sup>2</sup> v roce 2003, který však nebyl vydán a existuje dnes pouze jako rukopis. Za jeho poskytnutí tímto děkujeme Lence Černíkové. Obsahem katalogu hudebnin je kromě katalogizace sbírky stručná předmluva, obsahující popis města Frýdku, historii panství a farního kostela.

První kapitola této bakalářské práce poskytuje stručný přehled historie města, zámku a farního kostela. Vycházím především z nejnovější publikace Slavěny Jurčíkové a spol. *Frýdecký zámek*<sup>3</sup> z roku 2017, která poskytuje přehled nejdůležitějších historických událostí a osob spjatých s tímto místem. Pro doplnění a ověření informací byla použita tato literatura: Rostislav Vojkovský – *Frýdek: zámek ve Frýdku-Místku*<sup>4</sup>, Marek Weissbrod – *Frýdecký zámek*<sup>5</sup>, Jaromír Polášek – *Zámek ve Frýdku-Místku: průvodce historií a současností památkového objektu*<sup>6</sup>, Karel Findinský – *Dějepis farního kostela u sv. Jana Křtitele ve Frýdku*<sup>7</sup>. Přestože hlavním zájmem většiny publikací je frýdecký zámek, je možné v nich najít také detailní popis historie města a jeho vývoje.

Nejstarší zmínku o hudební sbírce je možné nalézt v odborné literatuře z roku 1954, konkrétně ve studii *Hudební archiv na frýdeckém kostelním kůru* od Jiřího Siblíka<sup>8</sup>. Autor vyzdvihuje četnost česky psaných písní, avšak detailněji se věnuje vedoucím frýdeckého kůru a pastorele Josefa Preisse. Tomuto hudebnímu fondu se dále věnoval Rudolf Pečman, jenž oznámil nález českých pastorel v časopise (dále jen

---

<sup>1</sup> RISM, <https://rism.info/>.

<sup>2</sup> ČERNÍKOVÁ, Lenka, „Frýdek farní kostel“ (katalog hudebnin, rukopis, Ostrava, 2003).

<sup>3</sup> JURČÍKOVÁ, Slavěna, PEKOVÁ, Kateřina, a ROHÁČOVÁ, Magdalena, *Frýdecký zámek*, 1. vyd. (Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd, 2017).

<sup>4</sup> VOJKOVSKÝ, Rostislav, *Frýdek: zámek ve Frýdku-Místku*, 1. vyd. (Hukvaldy-Dobrá: Putujeme, 2013).

<sup>5</sup> WEISSBROD, Marek, *Frýdecký zámek*, 1. vyd. (Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd, 2009).

<sup>6</sup> POLÁŠEK, Jaromír, *Zámek ve Frýdku-Místku: průvodce historií a současností památkového objektu: stručný přehled historie města: didaktický materiál pro učitele základních a středních škol*, 1. vyd. (Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd, 2000).

<sup>7</sup> FINDINSKÝ, Karel, *Dějepis farního kostela u sv. Jana Křtitele* (Těšín, 1876).

<sup>8</sup> SIBLÍK, Jiří, „Hudební archiv na frýdeckém kostelním kůru“, *Slezský sborník*, č. 52 (1954): 85–86.

čsp.) *Hudební rozhledy*<sup>9</sup>. Část této sbírky zůstala v jeho držení až do jeho smrti a momentálně je uložena v Moravském zemském muzeu. Na Pečmanovu nálezovou zprávu reagoval Jiří Siblík v článku *Ještě k nálezům neznámých českých pastorel*<sup>10</sup>. Rudolf Pečman dále prostudoval dvě pastorely Josefa Preisse<sup>11</sup>. Tomuto skladateli se také věnovala Karla Krejčí v diplomové práci *Josef Preiss. Studie o životě a díle z frýdeckého kůru*<sup>12</sup>. Předně se věnuje charakteru kantorské hudby ve Slezsku na začátku 19. století, životu a dílu Josefa Preisse s bližším zaměřením na vánoční pastorelu.

Přehled informací o rektorech a kantorech na Moravě v první polovině 18. století pak podává publikace Jana Trojana.<sup>13</sup> Jedná se o nejlépe zpracovanou problematiku škol a rektorů na Moravě v 17. – 19. století.

Pro zasazení hudební sbírky do kontextu hudby ve Frýdku je třeba vzít ohled na dobovou zámeckou kapelu, které bude věnována část této práce. Tuto problematiku řeší Bohumír Indra ve své glose *Zámecká kapela ve Frýdku v 2. polovině 18. století*.<sup>14</sup> Jedná se o první, a tedy nejstarší zmínku o existenci tohoto hudebního tělesa. Kromě celkového přehledu o sbírce se zaměřuje hlavně na rod Pražmů z Bílkova a kapelu druhé poloviny 18. století.

Novodobým badatelem o Frýdku je muzikolog Ladislav Hoskovec. V současnosti však figuruje jako odborný redaktor zahradnické literatury a předně se věnuje zahrádkářské tematice.<sup>15</sup> Frýdecké kapele se věnoval ve svém článku *Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth*<sup>16</sup> vydaném v čsp. *Opus Musicum*. Pro doplnění informací a celkového přehledu je nejvíce vhodná práce

---

<sup>9</sup> PEČMAN, Rudolf, „Nález neznámých českých pastorel“, *Hudební rozhledy* IX, č. 3 (1956): 126.

<sup>10</sup> SIBLÍK, Jiří, „Ještě k nálezům neznámých českých pastorel“, *Hudební rozhledy* IX, č. 8 (1956): 347.

<sup>11</sup> PEČMAN, Rudolf, „Originální rukopisy českých pastorel Josefa Preisse“, *Radostná země* IX, č. 4 (1959).

<sup>12</sup> KREJČÍ, Karla, „Josef Preiss. Studie o životě a hudebním díle z frýdeckého kůru.“ (Diplomová práce, Brno, UJEP, 1966).

<sup>13</sup> TROJAN, Jan, *Kantoři na Moravě a ve Slezsku v 17.-19. století* (Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2000).

<sup>14</sup> INDRA, Bohumír, „Zámecká kapela ve Frýdku v 2. polovině 18. století“, *Čsp. Slezského muzea* B (1967).

<sup>15</sup> „Ladislav Hoskovec | BOTANY.cz“, [cit. 14.4.2022], <https://botany.cz/cs/ladislav-hoskovec/>.

<sup>16</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“, *Opus Musicum*, č. 5,6 (1997): 221–28.

z roku 1996, která pojednává o hudbě ve Frýdku před rokem 1800 a detailněji zasazuje danou sbírku do historického kontextu. Poskytuje nejkomplexnější přehled hudby a historie Frýdku i se zaměřením na vrchnostenskou správu ve Frýdku. Jedná se o rukopis diplomové práce na katedře brněnské muzikologie<sup>17</sup>, která ale bohužel nebyla obhájena. Velké poděkování patří Mgr. Vladimíru Maňasovi, Ph.D z Ústavu hudební vědy v Brně za poskytnutí její kopie. Další články Ladislava Hoskovce v časop. *Opus Musicum* vydané v roce 1996 a 1997 nám doplňují informace o historickém pozadí města Frýdku. Jedná se o články s názvy *Nejstarší zmínky o hudbě ve Frýdku*<sup>18</sup> a *Znamenají se knihy kostelné*<sup>19</sup>.

Článek *Nejstarší zmínky o hudbě ve Frýdku* pojednává předně o historii hudby v 17. století, kostelním hudebním inventáři a notovém materiálu. Svým textem zasahuje i do začátku 18. století, kde zmiňuje frýdecké rektory. Naopak v článku *Znamenají se knihy kostelné* pojednává o starší hudební minulosti ve Frýdku a podává kvalitně ucelené informace o liturgických inventářích z farního kostela z Frýdku.

K obecným informacím byly použity oborové muzikologické slovníky a databáze jako *Československý hudební slovník osob a institucí I. a II.*<sup>20</sup> (dále jen ČSSH), *Oxford music online*<sup>21</sup> (dále jen Grove), databáze RISM, *Die Musik in Geschichte und Gegenwart*<sup>22</sup> (dále jen MGG2) a *Slovník české hudební kultury*<sup>23</sup>.

---

<sup>17</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Hudba ve Frýdku před rokem 1800“ (Diplomová práce, rukopis, Brno, 1996).

<sup>18</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Nejstarší zmínky o hudbě ve Frýdku“, *Opus Musicum* 28, č. 5 (1996): 233–40.

<sup>19</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Znamenají se knihy kostelné“, *Opus Musicum* 29, č. 2 (1997): 80–87.

<sup>20</sup> Černušák, Gracian et al., *Československý hudební slovník osob a institucí I. a II. díl.*, (Praha, 1963, 1965).

<sup>21</sup> Oxford Music Online. *Grove Music online in Oxford*. [online]. [cit. 14.4.2022]. Dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/>.

<sup>22</sup> MGG Online. *Die Musik in Geschichte und Gegenwart*, [online]. [cit. 14.4.2022]. Dostupné z: <https://www.mgg-online.com/>.

<sup>23</sup> MACEK, Petr, *Slovník české hudební kultury* (Praha: Editio Supraphon, 1997). [cit. 10.3.2022]. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:f7ece200-e8dd-11e3-8e46-5ef3fc9ae867>

## 2. Frýdek

### 2.1 Historie města Frýdek

Frýdek-Místek je název dvojměstí, jež je rozděleno řekou Ostravicí. Vzniklo spojením měst Frýdek a Místek, která se vyvíjela v rozdílných územně správních celcích. Frýdek v područí Slezska a Místek na Moravě. Ke vzájemnému spojení dochází v polovině 20. století. Frýdek se v historických pramenech nazývá jako Frýdek, Friedek, Frydek nebo Frídek. Městem se stal ve 14. století a spekuluje se, že nahradil ves Jamnici<sup>24</sup>. První zmínky o Frýdku pocházejí z roku 1386, kdy vzniká úsilím těšínského knížete Kazimíra I. S jeho založením úzce spojujeme i hrad, jehož součástí jsou i některé dochované části zámku.<sup>25</sup>

V 15. století probíhaly války mezi moravskými Lucemburky, markrabaty Joštem a Prokopem, později i spory s husity. To zanechalo městu finanční potíže. Během 15. a 16. století byl Frýdek v zástavě několika držitelů, jako jsou např. Arnošt z Tvorkova, Mikuláš Kornic z Dubovce, Jan Buřej z Klkova nebo Jan Trnka z Ratibořan. Po smrti Kazimíra II., knížete těšínského, měl přebrat panství jeho vnuk Václav III. Adam, který byl na svou úlohu mladý a poručíkem se mu stal Jan z Pernštejna. Ten dostává do zástavy Frýdek v r. 1545 po předání správy knížectví Václavu III. Adamovi. Od roku 1572 bylo město vytrhnuto z područí těšínských knížat a ustanoveno nižším stavovským panstvím. To měli dále v držení páni z Lohova, Bruntálští z Vrbna a Oppersdorfové.<sup>26</sup>

V roce 1592 město značně poškodil požár v blízkosti farního kostela. Zcela zničil místní školu a postižen byl i zámek. O pár let později v r. 1607 znovu město pohltil oheň. Při požáru shořely písemnosti i vzácné listiny. Frýdku se nevyhnula ani morová nákaza, na niž zemřelo přes 550 lidí. Roku 1612 byl opraven a přestavěn zámek, který byl pravděpodobně zasažen ohněm. Ve stejném roce taky vznikl kamenný kostel zasvěcený svatému Joštu. Další z požárů vznikl 12. dubna 1688, kdy hořelo celé město. Oheň zasáhl kostel, kapli na rynku, zámek i předměstí.<sup>27</sup>

---

<sup>24</sup> „Jamnicz“

<sup>25</sup> WEISSBROD, Marek, *Frýdecký zámek*, 7–16.

<sup>26</sup> JURČÍKOVÁ, Slavěna, PEKOVÁ, Kateřina, a ROHÁČOVÁ, Magdalena, *Frýdecký zámek*.

<sup>27</sup> VOJKOVSKÝ, Rostislav, *Frýdek: zámek ve Frýdku-Místku*, 1–2.

Prolínaly se zde kulturní vlivy okolních států. Integraci polských a německých vlivů je možno doložit liturgickými knihami či hudebninami a kancionály z farního kostela importovanými z Krakova a Vídně. Důležité bylo působení tzv. *růžencového bratrstva*<sup>28, 29</sup>

## 2.2 Zámek ve Frýdku

Zámek, původně hrad, je úzce spjatý se vznikem města. Jedná se o nejstarší dochovanou architektonickou památku. Vznikl po roce 1327, kdy se Frýdek stal významným městem v těšínském knížectví. Hrad nesloužil jako sídlo knížete, měl ochrannou a správní funkci. Z jedné strany byl chráněn strmým ochozem, z druhé příkopem a padacím mostem. Hrad, z něhož se stal časem zámek, byl během let několikrát přestavěn, či opravován hlavně z důvodů požárů. František Eusebius z Oppersdorfu (1632-1691) za svého spravování zahájil rozsáhlé opravy a úpravy zámku ve stylu vrcholného baroka. Vystavěl dnešní hlavní věž, Rytířský sál, či obnovil interiér v kapli. Ta byla znovu vysvěcena až v roce 1719. V té době vznikly i dva oltáře zasvěcené sv. Floriánovi a sv. Rodině.

Po Oppersdorfech se na panství objevuje od roku 1708 rod Pražmů z Bílkova. Kromě stavebních úprav se zaměřovali i na úpravu interiéru. Úzce je s nimi však spojena bazilika Navštívení Panny Marie ve Frýdku. Na návrší, lidově nazývaném „vápenka“, byla v roce 1655 vztyčena socha Panny Marie s Ježíškem stojící na hlavě hada a pŕlměsíci na kamenném sloupu. Kolem ní byla vystavěna dřevěná kaple. Ta se stala poutním místem a její popularita dala vzniknout nové bazilice. I přes spory měšťanstva s Ludvíkem Vilémem Pražmou se v roce 1740 podařilo zahájit její výstavbu. Vysvěcena byla o 19 let později.<sup>30</sup>

---

<sup>28</sup> Jedná se o bratrstvo nejsvětějšího růžence Panny Marie založené už v roce 1613. Byli propojeni z polským Krakowem a podíleli se na činnosti spojené s hudebními aktivitami.

<sup>29</sup> MACEK, Petr, „Frýdek“, in *Slovník české hudební kultury* (Praha: Editio Supraphon, 1997), 231, <https://ndk.cz/uuid/uuid:d4c95e70-e8dd-11e3-8e46-5ef3fc9ae867>.

<sup>30</sup> JURČÍKOVÁ, Slavěna, PEKOVÁ, Kateřina, a ROHÁČOVÁ, Magdalena, *Frýdecký zámek*.

## 2.3 Farní kostel sv. Jana Křtitele

Nelze s určitostí říct, ve kterém roce byl farní kostel vystavěn. Můžeme se pouze domnívat, že byl postaven krátce po vzniku města, neboť církevní život byl nedílnou součástí městského života. Domem Božím byl ve svých počátcích malý presbytář, ke kterému byla přistavěna kaple sv. Anny v roce 1490. Součástí kostela byla i kaple sv. Kříže, sv. Jana Nepomuckého a bolestné Panny Marie. Kostel byl během let zasažen několika požáry. První požár r. 1592 zničil vnitřní prostory. Druhý r. 1673 udeřil do kostelní věže a shořela celá střecha. Rozsáhlou škodu utrpěl požárem v roce 1688 a o 70 let později, kdy oheň zasáhl až 114 domů a pohltit téměř celé město. Největší katastrofu však napáchal požár 11. dubna 1848, který zasáhl farní kostel, faru, školu i radnici.<sup>31</sup> Je pravděpodobné, že tento požár poničil i část frýdecké hudební sbírky, kůr i místní varhany.

## 2.4 Rod Pražmů

Na počátku 18. století se město Frýdek vzpamatovávalo z mnoha katastrofálních požárů. Do roku 1702 bylo panství Frýdek výhradně v držení a správě rodu Oppersdorfů. Panství zdělila hraběnka Ludvika Marie provdaná Pražmová od své matky Anny Zuzany a otce Františka Eusebia Oppersdorfových. Rod Pražmů z Bílkova pokračoval narozením Františka Ludvíka Viléma Pražmy (1677–1731), jenž vládl do roku 1731. František Vilém často střídal pobyt ve Frýdku a ve Volavském<sup>32</sup> knížectví v dolním Slezsku, kde trávil více času a později se zde stal hejtmanem. Měl celkem dva syny, Jana Nepomuka (1726-1804) a Justuse Viléma (1727-1792).<sup>33</sup> Po jeho smrti měl převzít trůn Jan Nepomuk, který však v té době nebyl zletilý, a tak se regentkou stala jeho matka Karolína Františka Pražmová. Vládla za něj 14 let. Poručníkem se malému Janovi stal Karel František Skrbenský z Hřiště a Šenova, maršálek knížectví těšínského.

---

<sup>31</sup> FINDINSKÝ, Karel, *Dějepis farního kostela u sv. Jana Křtitele*, 4–10.

<sup>32</sup> Wolhau, Wołow

<sup>33</sup> WEISSBROD, Marek, *Frýdecký zámek*, 7–16.

Během vlády Františka Ludvíka Viléma došlo k rozkvětu hudební tradice, což nám napovídají časté dedikace v hudební sbírce. Ještě častěji se však vyskytují dedikace Janu Nepomukovi. Ten převzal knížectví v roce 1747. Ve Frýdku setrval až do smrti své choti Marii Anny ze Žerotína. Své pobývání ve Frýdku omezil právě kvůli smrti své ženy, ale i jmenování do funkce císařského komořího. Ve Vídni našel svou druhou ženu, hraběnku Josefu Esterhazyovou z Galanthy. Frýdecké panství prodal 9. ledna 1789 a majitelkou se stala dcera císařovny Marie Terezie, Marie Kristina.<sup>34</sup> Zaznamenáváme 14 potomků z prvního manželství. Úctyhodného věku se však dožily pouze tři dcery a dva synové. Anna Marie, Antonie Nepomucena a Karolina Josefa provdaná Seiesdorfová. Anna Marie se se svým chotěm Jiřím sv. p. Stentschem zdržovala po celý život ve Frýdku. Antonie se provdala za hraběte Henkela, jenž vlastnil několik pruských panství. Syn Karel Josef se stal vlastníkem falkenberského a tylovického panství v pruském Slezsku a spolu s bratrem Filipem Vilémem zastávali funkci císařského komoří ve Vídni.<sup>35</sup>

Je důležité zmínit bratra Jana Nepomuka, Justa Viléma Pražmu, jenž měl velký hudební vliv na frýdecký dvorní život. Usídlil se na zámku v roce 1771. Jeho vzdělanost, které mu poskytlo Collegium Germanicum v Římě, a jeho působení na místě kanovníka vratislavské katedrály nám naznačuje, že podporoval pořádání hudebních produkcí ve farním kostele J. Křtitele, kde působil jako arcikněz a farář. Za jeho doby také rozkvetla hudba na zdejším kůru.<sup>36</sup>

---

<sup>34</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“, 221.

<sup>35</sup> INDRA, Bohumír, „Zámecká kapela ve Frýdku v 2. polovině 18. století“.

<sup>36</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“, 222.



### 3. Hudba ve Frýdku v 18. století

#### 3.1. Rektoři a kantoři ve Frýdku v 18. století

Chrámovou sbírku budovali především frýdečtí rektoři, jejichž funkce často splývala i s profesí varhaníka.<sup>37</sup> Jejich jména na hudebninách nám označují časové vrstvy, ve kterých byly hudebniny opsány a z jaké provenience pocházejí.

Právě na Těšínsku měla škola dlouhou tradici, jejíž historie zasahuje až do 15. století. Nejvýznamnější přehled kantorů a rektorů podává publikace Jana Trojana. Ve Frýdku zaznamenává tyto rektory či kantory: **Ondřej Pukanský** (rektor farní školy od r. 1622), **Pavel Sládek** (majetný kantor, jenž působil zároveň s Ondřejem Pukanským), **Ondřej Mathiades** (působil od r. 1651 a zasedal též v městské radě), **Matyáš Ondřej Kaschoevius (Kašička)** (zastával rektorskou pozici od r. 1663), **Ondřej Wolf** (od r. 1653 kantorem, působil i jako zpěvák v kostele), **Jan Smeták** (od r. 1670 kromě rektorské pozice zastával i pozici purkmistra a šenkýře) a **Jan Bendinský** (r. 1685, byl také svědkem požáru kostela a města v r. 1668). Na začátku 18. století se setkáváme se jménem **Matyáš František Weissmann**. Jeho jméno se ve sbírce neobjevuje, působil však jako purkmistr (r. 1716 a r. 1735) a kantor (r. 1730). Ještě před nástupem Františka Stuchlíka funkci rektora zastával **Petr Slatinský** do roku 1724 a funkci kantora patrně i **Václav Kalivoda**, u něhož neznáme přesné datum působení.<sup>38</sup>

Zaměříme se na rektory, jejichž jména se objevují ve frýdecké sbírce. Jejich funkce rektora mohla splývat s funkcí varhaníka, činili se však hlavně jako opisovači skladeb, a jsou často uváděni na titulní straně jako majitelé hudebnin.

Nejstarší osoba uvedená ve sbírce je **František Stuchlík**. Jeho jméno se dochovalo na opisu skladby z roku 1725 „Salve Regina“ od Kajetana Kolberera. Je zde uveden jako frýdecký kantor.<sup>39</sup> Tento notový zápis je zachován pod signaturou (dále jen sign.) A 1845.

---

<sup>37</sup> MACEK, Petr, „Frýdek“, 231.

<sup>38</sup> TROJAN, Jan, *Kantoři na Moravě a ve Slezsku v 17.-19. století*, 254.

<sup>39</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“, 221.

Nejstarší část sbírky budoval **Karel Ender**. Jeho jméno v podobě Caroli Ender nebo Carolus Ender se nachází na hudebninách se sign. A 1891–A 1893 a A 1811, A 1814, A 1890. Působil v polovině 18. století. Podle Trojana působil od roku 1744, L. Hoskovec<sup>40</sup> a L. Černíková<sup>41</sup> udávají dobu jeho působení 1744-1764. Po něm nastupuje jeho syn **Valentin Alexander Mathias Ender**.<sup>42</sup> V rektorské pozici působil značně kratší dobu než jeho otec, tedy od roku 1764 až do své smrti roku 1770, jak uvádí Hoskovec i Černíková. V Trojanově publikace není zmíněn. Spojujeme ho s 12 skladbami. Je uváděn jako rektor, organista nebo majitel hudebnin („ex partibus“) jako jeho otec.

Další jméno objevující se ve frýdecké sbírce je **Thomas Czaban**. Toto jméno zaznamenáváme na jediné skladbě dochované pod sign. A 1835. Na titulní straně je uvedeno „Ex Rebus Thomas Czaban p: t: Rectoris Friedek“. Dochoval se také záznam sňatku Josefa Seidla<sup>43</sup> z roku 1776, jemuž šel za svědka frýdecký rektor Tomáš Czaban.<sup>44</sup>

### 3.2. Rektoři ve Frýdku po roce 1800

Hudba na frýdeckém kostelním kůru kvetla hlavně na přelomu 18. a 19. století. Chrámovou sbírku v té době budoval **Antonín Preiss** (1749-1817).<sup>45</sup> Byl to právě on, kdo založil hudební archiv koncem 18. století, který vznikl hlavně opisy. Tento archiv však obsahuje kromě jím obstaraných hudebnin i pár výjimek, jako jsou Vaňhalovy mše, které byly přijaty darem p. Karla Palarczika z roku 1819. Antonín Preiss byl významný hudebník, udržoval blízký kontakt s piaristou Antonínem Brossmannem.<sup>46</sup> Brossmannovy skladby jsou ve sbírce hojně zastoupeny. Tomuto počtu však konkurují skladby Františka Navrátila. Jeho dílo dosud nebylo dostatečně probádáno a stojí

---

<sup>40</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Hudba ve Frýdku před rokem 1800“, 68.

<sup>41</sup> ČERNÍKOVÁ, Lenka, „Frýdek farní kostel“.

<sup>42</sup> Dovolili bychom si upozornit na chybu v rukopise Lenky Černíkové, opravili jsme skloňování jména.

<sup>43</sup> Fagotista z Pruského Slezska

<sup>44</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“, 226.

<sup>45</sup> MACEK, Petr, „Frýdek“, 231.

<sup>46</sup> Fulnecký rodák, jenž je známý pod jménem Damasus. Jedná se o skladatele, jehož skladby se rozšířily do širokého okolí.

proto za pozornost.<sup>47</sup> Je zvláštní, že jeho jméno si spojujeme s funkcí rektora ve Valašském Meziříčí. Nalézáme jej však i ve frýdecké sbírce u několikero dedikací či dokonce jako majitele (označení „possessore“).

Po Antonínu Preissovi, jehož jméno se objevuje na 18. exemplářích, zastává funkci jeho syn **Josef Preiss** (1796-1848). Jeho životu a dílu se věnovala Karla Krejčí ve své práci *Josef Preiss. Studie o životě a hudebním díle z frýdeckého kůru*. V archívu se nalézají několik jeho autorských skladeb a mnoho opisů z jeho pera. **Moritz Huber** a **Jan Ignác Sauer** také zastávali rektorskou pozici. M. Huber v době svého přijetí měl již 15leté zkušenosti a požadované hudební kvality.<sup>48</sup>

Důležitou osobou pro rozvoj kultury se stal **František Pospíšil**. Narodil se v Tršicích u Olomouce v roce 1818. Stal se učitelem farní školy a regenschorim na farním kostele. Při osamostatňování školy ho v kostele zastoupil **Vincent Burel**, který setrval na pozici až do roku 1861, kdy odešel do Nového Jičína. Až roku 1873 se ujímá pozice ředitele kůru F. Pospíšil. Doplňoval archív novými opisy a je kromě Antonína Preisse jeho hlavním tvůrcem. Po něm zaznamenáváme pouze dvě důležitá jména spojená s frýdeckým chrámem. **Edvard Bartoníček** se stal na krátkou dobu zástupcem Františka Pospíšila, který ukončil svou činnost a byl to právě **Jan Kment**, kdo přebral frýdecký kůr. Byl zároveň učitelem na Janáčkově brněnské varhanické škole a snažil se o povznesení kostelní hudby v duchu ceciliánské reformy, čímž se stal hudební archív nepotřebným.<sup>49</sup>

### 3.3 Kapela hrabat Pražmů a její vliv na formování sbírky

#### 3.3.1 Kapela hraběte Františka Viléma Pražmy (před 1731)

Důležitou roli při formování sbírky měla kapela hrabat Pražmů. Její vznik a působení ovlivnilo tamější repertoár a můžeme tak ve sbírce vidět kromě kostelního repertoáru i např. árie a symfonie. Některé hudebniny byly darovány kůru právě hrabětem Pražmou.

---

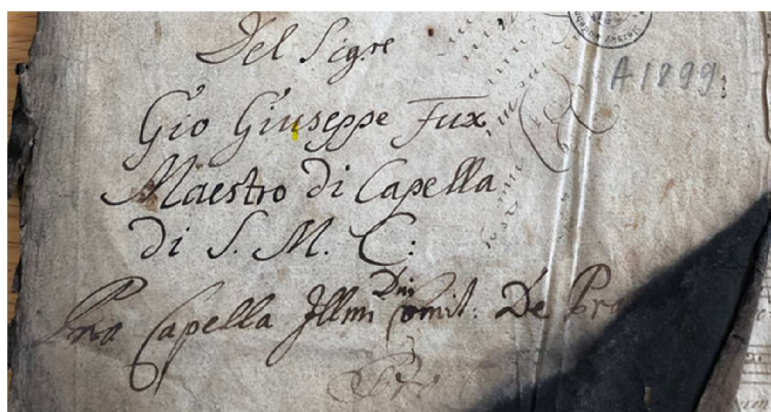
<sup>47</sup> SIBLÍK, Jiří, „Hudební archív na frýdeckém kostelním kůru“, 555–57.

<sup>48</sup> SIBLÍK, Jiří, 556.

<sup>49</sup> Tamtéž

O hudebním životě ve Frýdku za doby spravování panství Františkem Vilémem Pražmou nejsou dochovány ucelené informace. Jisté střípky nám však prozrazují, že daná kapela existovala. Nejstarší zmínku nám podává frýdecká matrika, ze které se dozvídáme o svatbě komorníka Antonína Libicha se služebnou Ludmilou Hermanovou ze dne 7. června 1728. Jako svědek je uveden Joannes Stuchlik s hodností Cappellae Magister. Není pochyb o tom, že se jedná o kapelníka místní kapely. Předpokládáme tedy, že vedl frýdeckou kapelu za doby vlády Františka Viléma Pražmy.<sup>50</sup>

Dalším důkazem, který dosvědčuje existenci hraběcí kapely, jsou dochované hudebniny. Na titulní straně nedatovaného opisu *Ave Regina* Johanna Josepha Fuxe nacházíme dedikaci „*Pro Capella Ill[ustrissi]mi D[omi]ni Comit[is] de Pra[schma]*“. Uvažujeme, že repertoár kapely do roku 1731 (úmrť Viléma Pražmy) měl barokní charakter, a právě proto tuto skladbu můžeme chápat jako jeho součást. Fux je zde označen jako „*Maestro di Capella di S[ua] M[ae]stra C[ae]sarea*“. Jedná se tedy pravděpodobně o opis, který byl vytvořen za jeho života. Dataci této skladby nelze určit s přesností, neboť ohořelý okraj, kde se tento údaj mohl nalézat, nám to znemožňuje. Pokud však byla tato skladba opsána za života Johanna Fuxe (do roku 1741), a je věnována hraběti Pražmovi, je jisté, že se jedná o Františka Viléma, neboť v letech 1731–1747 frýdecké panství žádný Pražma nadržel.<sup>51</sup>

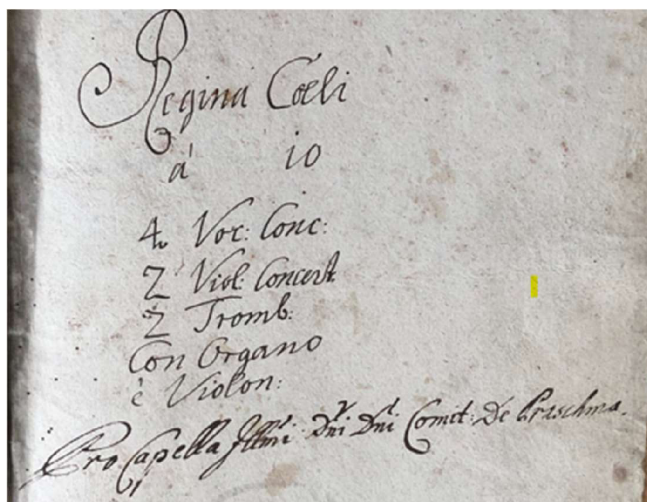


Obrázek 1: Výřez titulní strany opisu skladby "Ave Regina", uložené v hudebním oddělení ostravského muzea, sign. A 1899

<sup>50</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“, 221.

<sup>51</sup> HOSKOVEC, Ladislav, 222.

Druhou hudebninou je titulní list k nedochované skladbě *Regina Coeli* od Ferdinanda Tobiae Richtera, jež se nachází pod sign. A 2245 a nese označení „Pro Capella Ill[ustrissi]mi D[omi]ni D[omi]ni Comit[is]: de Pra[schma]“. Tento přípis je napsán stejnou rukou jako u výše uvedené hudebniny, pocházejí tedy určitě ze stejné doby.



Obrázek 2: Výřez titulní strany skladby "Regina Coeli", uložené v hudebním oddělení ostravského muzea, sign. A 2245

### 3.3.2 Kapela Jana Nepomuka a Justa Viléma Pražmů (1747-1789)

První zmínku o kapele Jana Nepomuka nalézáme u Bohumila Indry. Byl to právě Jan Nepomuk, jenž se zasadil o rozkvet města Frýdku. Jako jeden z nejbohatších šlechticů na Těšínsku právě on nechal vzniknout zámecké kapele, která měla povznést chod a lesk dvora.

Kapelníkem byl podle Indry **František Weigert**, který je v matrikách uváděn jako „musicus arcis hujatis“. Od r. 1774 až do r. 1798 je uváděn jako vrchnostenský „director musicae“ nebo „Kapellmeister“. Znami jsou též ostatní hudebníci a jejich nástrojové zařazení. **Jakub Musílek** (1733–1818) působil jako zámecký valdhornista. Ve frýdeckých matrikách se objevuje toto jméno nejčastěji. Se stejnou funkcí je též zmiňován frýdecký rodák **Alexius Malíš** (nar. 1735).<sup>52</sup> Zámeckým fagotistou byl **Josef Seidl** z pruského Slezska. Velice ceněný údaj z matriční zprávy z roku 1776 „Josefus Seidl in Servitiis Ex[cel]le[ntissi]mi Domini Fagotista ex Siles[ia] Boruss[ica] oriundus“

<sup>52</sup> INDRA, Bohumír, „Zámecká kapela ve Frýdku v 2. polovině 18. století“, 86.

prokazuje, že hrabě Pražma nespolehal jen na místní hudebníky.<sup>53</sup> Od roku 1792 zde působil druhý fagotista, a to **Anton Bernhard. Antonína Cziperu a Josefa Pokorného** známe jako hoboisty z let 1780-1784. Indra dále jmenuje **Františka Wolfa**. Ten pracoval jako vrchnostenský musicus a dále pak jako klavírista. Z let 1780-1781 zaznamenáváme působení **Antonína Preise**, který je především znám jako rektor.<sup>54</sup>

Pro analýzu repertoáru pražmovské kapely je důležitý kostelní inventář z roku 1808. Obsahuje seznam skladeb, které byly darovány kůru hrabětem Pražmou. Mezi skladateli nacházíme autory církevní hudby ze severní Moravy a rakouského Slezska jako Antonín Brossmann a František Navrátil, ale i skladby Carla d'Ordoneze, Johanna S. Spergera, Bacha (Johann Christian V. II nebo Karl Philipp Emanuel B.), Hoffmanna a Haydna. Není jisté, zda se jednalo o jednorázový dar, či byly noty darovány postupně. O dalším vývoji zámeckého hudebního života po smrti hraběte Františka Viléma Pražmy nevíme. Přepokládáme však, že po prodeji panství hudba utichla, neboť noví majitelé zde přijížděli pouze příležitostně.<sup>55</sup>

### 3.4 Kapelník František Weigerth

František Weigerth je dosud málo známým českým skladatelem 18. století. V souvislosti s frýdeckou kapelou se o něm zmiňují například Bohumír Indra a Ladislav Hoskovec. U Jiřího Sehnala v *Dějínách hudby na Moravě*<sup>56</sup> nalézáme pouze zmínku jména bez bližšího seznámení. V *Slovníku české hudební kultury* najdeme Františka Weigertha pod heslem Frýdek, který pouze upozorňuje na fakt, že byl kapelníkem zámecké kapely a rodák ze Šternberka.<sup>57</sup> V ostatních oborových slovnících se jeho jméno nevyskytuje. S jistotou lze o něm říct, že se jedná o skladatele, jehož skladby jsou uloženy v několika moravských i cizích hudebních fondech.

---

<sup>53</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“, 226–27.

<sup>54</sup> INDRA, Bohumír, „Zámecká kapela ve Frýdku v 2. polovině 18. století“, 86.

<sup>55</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“, 225–26.

<sup>56</sup> SEHNAL, Jiří a VYSLOUŽIL, Jiří, *Dějiny hudby na Moravě. Vlastivěda moravská*. (Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001).

<sup>57</sup> MACEK, Petr, „Frýdek“, 231.

Nejpodrobnější informace přináší Ladislav Hoskovec. František Weigerth se narodil Eliasi a Rosině Weigerthovým, kteří pocházeli ze Šternberka. Žili v oblasti okolo vesnice Lužice. Elias a Rosina vstoupili do svazku manželského 14. ledna 1726. Stejná matrika taktéž obsahuje datum křtu jejich dětí. František byl pokřtěn 12. prosince 1726, Maria Teresia Caecilia 6. října 1729 a Johanna Rosalia 16. října 1732. Na začátku 18. století byla oblast Šternberku osídlena Němci, proto se objevuje jeho jméno i ve tvaru Franz Weigerth.

Roku 1752 se František Weigerth oženil ve Frýdku s Elisabeth Sýkorovou a narodilo se jim 7 dětí, čtyři chlapci a tři děvčata. Tři z chlapců se nedožili dvou let. František je uváděn jako „Cancellarius Dominicalis“ na třech matričních záznamech. Na křtu své první dcery Marie Anny r. 1757, na svatbě své druhé dcery Vincenzie r. 1776, jež se vdala za Johanna Hirsche a na svatbě J. Krona r. 1784. Jedná se o funkci kancelisty na frýdeckém hraběcím dvoře. Objevuje se však v matričních záznamech i s titulem „Music=Derecteur“, nebo „herrschaft. Canzelist oder Director Musicae“. Titul „Capellmeister“ se objevuje až v záznamu o úmrtí jeho dcery Marie Anny r. 1787 a úmrtí manželky Elisabethy r.1798. Zajímavý je zápis u Elisabethy „...des Franz Weigerth herrschaftl. Kappelmeisters Eheweib“. V roce jejího úmrtí došlo k prodeji frýdeckého panství. Je tedy pravděpodobné, že František Weigerth působil jako kapelník i u arcivévodkyně Marie Kristiny. Na věčnost odchází 7. prosince 1804. Poslední zápis v matrice ho označuje jako „...pensionirter herrschaftlich Kappelmeister“.<sup>58</sup>

Podle těchto matričních záznamů lze konstatovat, že údaj o roku narození v databázi RISM není zcela přesný. Databáze uvádí rok narození 1729, zatímco správná životní data jsou 1726–1804.

### 3.4.1 Dochované skladby

Níže jmenované skladby byly již dříve dohledány Ladislavem Hoskovcem. Jejich seznam zveřejnil ve svém článku *Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth* publikovaném v časopisu *Opus Musicum*.

---

<sup>58</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“, 223–26.

### **Hudebním archív státního zámku v Kroměříži**

*Divertimento in A* (IV.A.345)

*Sinfonia in B* (IV.A.347)

*Sinfonia in B* (IV.A.350)

*Sinfonia in D minor* (IV.A.349)

*Sinfonia in Es* (IV.A.346)

*Sinfonia in F minor* (IV.A.348)

*Sinfonia in F* (IV.A.351)

*Sinfonia in H minor* (IV.A.352)

*Partita in A* (IV.B.154)

*Partita in A* (IV.B.155)

*Partita in B* (IV.B.153)

*Partita in C* (IV.B.159)

*Partita in D* (IV.B.152)

*Partita in D* (IV.B.158)

*Partita in E* (IV.B.157)

*Partita in G* (IV.B.156)

### **Moravské zemské muzeum v Brně, oddělení dějin hudby**

#### **Fond Kvasice**

*Symphonia Ex A # # #* (A.24.284)

#### **Fond Kostel P. Marie, Dub nad Moravou**

*MISSA in C-b* (A 14653), RISM ID no.: 553004060

*MISSA in hb* (A 14654), RISM ID no.: 5530040601



### **Fond Rajhrad**

*Quarteur* (A.13.113)

*Sinfonia Ex G* (A.13.114) (nejisté autorství)

### **Fond Brno-augustiniáni**

*Missa* (A.20.229)

*Missa ex D* (A.20.230)

*Missa Brevis* (A.20.231)

### **Ostravské muzeum**

#### **Fond Frýdek**

*Missa brevis S: Antony* (A 2225)

*Missa Brevis* (A 2226)

*Missa solemnis* (A 2227)

### **Brtnický inventář**

2 symfonie a 2 mše

Podle Hoskovce se Weigerthovy skladby pravděpodobně nacházejí i v dalších slezských sbírkách a pravděpodobně i ve sbírkách rakouských.<sup>59</sup> Podařilo se nám pouze dohledat jeho skladby v polských a německých fondech a dalších českých sbírkách s pomocí databáze RISM.

### **Rytířský řád křižovníků s červenou hvězdou, hudební sbírka**

*MISSA (XXXV A 197)* - RISM ID no.: 550266724

### **Knihovna Pražské konzervatoře, specializovaná knihovna**

*Sinfonia* (3580) - RISM ID no.: 550280152

*Sinfonia* (3581) - RISM ID no.: 550280153

---

<sup>59</sup> Tamtéž

**Saská státní knihovna – Státní a univerzitní knihovna v Drážďanech (SLUB)  
(Německo)**

Sinfonia a Viol.1-2, Cornu 1-2, Viola con Basso (Mus.2825-N- 1) - RISM ID  
no.: 1001163031

**Univerzita v Opole, teologická fakulta (Polsko)**

**Kostel sv. Petra a Pavla**

*Chorus II. Auth: Weigerth* (RN 520) - RISM ID no.: 1001043862

**Klášter OO. Paulinów Jasna Góra – Knihovna (Polsko – Częstochowa)**

*Missa Sctae Annae ex C* (II-31) - RISM ID no.: 300001425

Databáze RISM uvádí několik skladeb autora Weigerta. Máme za to, že se jedná o  
našeho Františka Weigertha s chybným přepisem jeho jména do systému.

**Univerzitní knihovna, Kabinet starých tisků, Kabinet hudebních sbírek (Polsko,  
Warszawa)**

*Missa integra* (RM 5065) - RISM ID no.: 300512106

*Sinfonia* (RM 5066) - RISM ID no.: 1001055475

**Univerzitní knihovna Wrocław, oddělení hudebních sbírek, oddělení hudebních  
sbírek, oddělení starých tisků (Polsko, Wrocław)**

Aus der Synfonie von [unreadable] Weigert (61232 Muz.) - RISM ID  
no.: 301001013

**Katedrální hudební knihovna Győr (Maďarsko)**

*Weigerth: Sinfonia ex F* (AMC, W. 55.) - RISM ID no.: 530012296

## 4. Sbírka hudebnin

Popisovaná sbírka hudebnin pochází z farního kostela z Frýdku. Nyní se nachází v Ostravském muzeu. O katalogizaci pro systém RISM se zasloužila Lenka Černíková. Vytvořila také katalog v roce 2003, který však nebyl vydán a existuje dnes pouze jako rukopis. Tento katalog je přínosným zdrojem, avšak některé záznamy je třeba opravit a doplnit.

Jiří Siblík společně s Vitem Kmetem objevili hudební archív v zastavěné a zapomenuté skříni na frýdeckém kůru v roce 1954. Archív byl pečlivě urovnaný. Jeho nález svědčí o tom, že se na frýdeckém kůru hrála kvalitní kostelní hudba. Velkou převahu mají zvláště skladby českých autorů. Tento archív vznikl hlavně opisy a nejvíce se na něm podíleli Antonín Preiss a František Pospíšil. Ve sbírce se objevují skladby těchto skladatelů: F. X. Brixi, Vranický, Horák, Wozet, Hájek, Vitásek, Rosetti, Fr. Navrátil, Damaso-Brosmann, Schiedemayer, Dittersdorf, aj.<sup>60</sup> Na nejstarší vrstvu sbírky měl vliv rod Pražmů a jejich kapela. Mnoho hudebnin je poznamenáno požárem a často ve sbírce narazíme na noty s ohořelým okrajem či špínou od sazí.

Hudební sbírka přesahuje jedno století a obsahuje 620 hudebnin. Jedná se převážně o opisy, rukopisy a tisky. Nejstarší skladba pochází z roku 1725 a jedná se o opis skladby *Salve Regina* od Kajetana Kolberera.<sup>61</sup> Nejstarší část sbírky tvoří opisy skladeb rektorů Karla a Valentina Endera. Černíková upozorňuje na neznámější skladby ve sbírce jako je Mozartovo *Requiem (KS 626) (A 2021)*, Pergolesiho *Stabat Mater (A 1684)* a Händelovo *Alleluja*, které se nám však nepodařilo dohledat.<sup>62</sup>

### 4.1. Druhovému zastoupení skladeb

Frýdecká sbírka pochází z kostelního prostředí. Vliv na její utváření měla kapela hrabat Pražmů, ale i funkce, kterou zastávala v kostele. Je tedy jasné, že

---

<sup>60</sup> SIBLÍK, Jiří, „Hudební archív na frýdeckém kostelním kůru“, 555–57.

<sup>61</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“, 221.

<sup>62</sup> ČERNÍKOVÁ, Lenka, „Frýdek farní kostel“.

největší a nejdůležitější část sbírky tvoří **mše**. Celkem se jich ve sbírce nachází 238, z nichž nezajímavější je opis mše Carla Maria von Webera (A 2224). Hned po mších zastávají velkou část **offertoria** v počtu 68 hudebnin. Dochovaly se také **litanie** (34), **pangelingua** (42), **requiem** (21), **graduale** (31), **nešpory** (25) a **Salve regina** (13), jež byly součástí církevních obřadů. K většímu počtu hudebnin můžeme zařadit **moteta** (13) a **Te Deum** (14). Texty skladeb jsou převážně latinské, německé a české.

**Árie**, které se vyskytují v počtu 26, jsou psány italsky. Z identifikovatelných skladatelů je nejvíce zastoupený **Carl Ditters von Dittersdorf**. Ve sbírce se nacházejí tyto árie: *Aria* (A 1879), *Aria in G* (A 1877), *Aria* (A 1880), *Aria in A* (A 1881).<sup>63</sup> Dalšími známými skladateli jsou **Carl Heinrich Graun** (n. 1703-1759) - *Ariolae duae* (A 1923), *Aria de Venerabili Sacramento* (A 1924), **Leonardo Leo** (n. 1694-1744) - *Ariae Duae De Tempore* (A 1726), **Joseph Meissner** (n. 1725-1795) - *Aria de B. V. M.* (A 2011), **Josef Preindl** - (n. 1756–1823) - *VI. Arien zu Graduale oder Offertorien* (A 2072), **Jakub Šimon Jan Ryba** (n. 1765-1815) - *Aria pour Basso solo* (A 2114), **Antonio Sacchini** (n. 1730-1786) - *Aria a Basso solo* (A 2115).

Mezi neidentifikovatelné autory pak řadíme tyto: **Jan Ignác Danik** (1700-1799) - *Aria* (A 1862), **Hübel** - *Aria in Es* (A 1964), **Kožuch** - *Aria pro Natali Domini* (A 1985), **Joseph Kynsky** - *Aria* (A 1996), **Müller W.** - *Aria in D* (A 2022). Zbýlých 10 árií patří anonymům, z nichž dva se nám podařilo pomocí incipitu dohledat v databázi RISM. **Anonym** (*Aria de S: Virgine Barbara* (A 1643), *Ariae duae* (A 1727-1728), *Aria* (A 1729), *Aria* (A 1730), *Ariae duae* (A 1731), *Aria* (A 1792b), *Aria* (A 1805). Určení byli tito:

**Šenkýř, Augustin** (n. 1736-1796), český skladatel, varhaník, sbormistr a hráč na violu a housle, pocházející z Dobrušky.<sup>64</sup> Identifikovaná skladba: *Aria* (A 1732).

---

<sup>63</sup> Dittersovým áriím z Frýdku se blíže věnuje diplomová práce Kristýny Krejčové *Kontrafakta operních árií Carla Dittersse von Dittersdorfa v moravských sbírkách*

<sup>64</sup> Schenkirž, Augustin, „RISM“, [cit. 15.04.2022]. dostupné z: [https://opac.rism.info/metaopac/singleHit.do?methodToCall=showHit&curPos=82&identifier=251\\_S OLR\\_SERVER\\_819250648](https://opac.rism.info/metaopac/singleHit.do?methodToCall=showHit&curPos=82&identifier=251_S OLR_SERVER_819250648).

**Zachariä, Justus Friedrich Wilhelm** (n. 1726-1777), německý skladatel a básník, jehož texty byly velice oblíbené a často zhudebňované.<sup>65</sup> Identifikovaná skladba: *Aria* (A 1733).

Česky psaná díla vznikla rukou regionálních autorů. Josef Preiss působil taktéž jako rektor a mezi jeho známá dochovaná díla patří *Offertorium in D* (A 2077) a *Pastorela in D* (A 1719) z roku 1820. Dalšími regionálními autory píšící česká **oratoria** jsou Johann Theny, Broulík a J. John. Latinsky psané oratorium vzniklo rukou A. Brosmanna.

Zajímavý je také výskyt **sinfonií** (A 2058, 2137, 2222, 1878). Jmenovitě jde o symfonii B dur Františka Navrátila, 6 symfonií pro velký orchestr Carla Stamitze, symfonii a moll Johanna Baptisty Vaňhala a symfonii v G dur Carla Dittersdorfa. Instrumentálních skladeb není mnoho, převažuje církevní hudba.

#### 4.2 Skladatelé zastoupeni ve sbírce

Ve sbírce se nachází přes 200 autorů. Vzhledem ke značnému množství autorů jsem v následující kapitole vybrala nejčastěji zastoupené skladatele, nebo autory, kteří jsou pro lokaci Frýdek důležití. Ke zpracování životopisných údajů byly použity základní oborové slovníky, tedy Grove, MGG2, ČSHS a databáze RISM.

**BROSSMANN, Antonín [Damasus a S. Hieronymo]** (n. 1731-1798), moravský řádový skladatel. Fulnecký rodák, známý také pod jmény Damasus a S. Hieronymo. V letech 1767-75 působil v piaristické koleji v Kroměříži. Byl učitelem Gottfriedu Riegrovi a udržoval úzký kontakt s Dittersdorfem. Na konci 18. století byl jeden z nejproduktivnějších skladatelů. Zastoupené skladby: *Missa Solemnis in B* (A 1697), *Stationes Theophoricae* (A 1698), *Graduale et Offertorium* (A 1699), *Missa in C* (A 1700), *Missa pro Sabatho sancto* (A 1701), *Offertorium duplex* (A 1702), *Missa Solemnis* (A 1703), *Missa* (A 1704), *Te Deum Laudamus Solemne* (A 1705), *Missa*

---

<sup>65</sup> „Zachariä [Zachariae], (Just) [Justus] Friedrich Wilhelm“, Grove Music Online, [cit. 15.04.2022]. dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/om-o-9781561592630-e-0000030773>.

*Brevis in C Sancti Josephi* (A 1706), *In te speravi* (A 1724)<sup>66</sup>, *Gloria tibi* (A 1742), *Missa in D* (A 1855), *Offertorium 5 pro Dominus post Pascha Dominica quatra Aria eriam de sancta Hedwig* (A 1856), *Offerorium pro Nativitate B.V. Mariae et pro Virginis* (A 1857), *Oratorium Breve pro Sacro Sepulchro* (A 1858), *Stationes Theophoricae* (A 1859), *Vesperae de confessorre* (A 1860), *Vesperae Solemnes al B. M. V.* (A 1861).

**DIABELLI, Anton** (n. 1781–1858), rakouský vydavatel a skladatel. Značná část jeho tvorby byla vydána ve Vídni. Byl blízkým přítelem Schuberta a vydával jeho první práce jako *Erkönig* nebo *Gretchen am Spinnrade*. Zastoupené skladby: *Fest Messe in D* (A 1864), *Graduale in F* (A 1865), *Dritte Landmesse in C* (A 1866), *IVte Land Messe in A* (A 1867), *V Landmesse in B* (A 1868), *Messe in F* (A 1869), *3. Offertorium* (A 1870), *Offertorium in D* (A 1871), *Offertorium in D* (A 1872), *6. Offertorium* (A 1873), *11. Offertorium in D* (A 1874), *Offertorium in Es* (A 1875), *Offertorium in F* (A 1876).

**DITTERSDORF, Carl von** (n. 1739-1799), rakouský skladatel a houslista, který exceloval se svou tvorbou ve Vídni i v zahraničí. Je uznáván jako vůdčí osobnost vídeňské klasické školy, značnou část svého produktivního života strávil ve Slezsku. Zastoupené skladby: *Aria in G* (A 1877), *Sinfonia in G* (A 1878), *Aria* (A 1879), *Aria in G* (A 1880), *Aria in A* (A 1881), *Offertorium ex G* (A 1882), *Regina Coeli* (A 1883).

**FUX, Johann Joseph** (n. 1660-1741), rakouský skladatel a hudební teoretik. Barokní skladatel, který měl přísný kontrapunktický styl a jeho největší přínos spatřujeme v učebnici *Gradus ad Parnassum* (1725). Ve frýdecké sbírce se objevují jeho skladby, které sem přešly ze zámecké kapely hraběte Pražmy. Zastoupené skladby: *Ave Regina* (A 1899), *Pangelingua a 4 Vocibus* (A 1644).

**FÜHRER, Robert** (n. 1807-1861), český hudební skladatel a varhaník, jenž byl žákem J. Vitáska. Žil v Salzburku, Mnichově a dalších německých a rakouských městech. Je autorem převážně duchovní hudby. Zastoupené skladby: *Missa in G* (A 1757), *Zwei alma Redemptoris s.* (A 1902), *Fest Messe in C* (A 1903), *Graduale in C* (A 1904), *Hymnus zur Grabes Prozession* (A 1905), *Messe in B* (A 1906), *Offertorium in D* (A 1907), *O salutaris hostia* (A 1908), *III. O salutaris hostia* (A 1909), *2 Pangelingua* (A

---

<sup>66</sup> Jedná se o sbírku 5 písní, přičemž první tři části nemají uvedeného autora, a u ostatních je uveden Brossmann.

1910), *Pastoral Messe in A* (A 1911), *Requiem in As* (A 1912), *Te Deum laudamus in D* (A 1913), *Te Deum Laudamus* (A 1914), *Vesperae No.1* (A 1915), *Offertorium* (A 2223).

**GEPPERT, Liberatus** (n. 1815-1881), je podle databáze RISM skladatel, sbormistr, učitel a pochází z Javorníku. V oborových slovnících se však nevyskytuje. Zastoupené skladby: *Requiem in Es* (A 1668), *Litaney in C* (A 1669), *Litaney in Es* (A 1670), *Sonntags Messe in C* (A 1919), *Missa in D* (A 1920), *Sonntags Messe in B* (A 1921), *Pastoral Messe in C* (A 1922).

**HAYDN, Joseph** (n. 1732-1809), rakouský skladatel, bratr Michaela Haydna. Je uctíván jako jeden ze tří „vídeňských klasiků“. Jeho kompozice vynikala ve všech žánrech, přezdíván je však jako otec symfonie. Zastoupené skladby: *Missa in C* (A 1935), *Missa in D* (A 1936), *Missa in F* (A 1937), *Messe in B* (A 1938), *Motteto Solemnis Tempore in D* (A 1940), *Offertorium in C* (A 1941), *Offertorium* (A 1942).

**HOLZBAUER, Ignaz** (n. 1711-1783), více v kapitole 6.2 Ignaz Holzbauer.

**MOZART, Wolfgang Amadeus** (n. 1756-1791), světově významná osobnost klasicismu. Vynikal ve všech hudebních formách a jeho tvorba se stala inspirací pro mnohé skladatele. Zastoupené skladby: *Missa in C* (A 2016), *Missa in C* (A 2017), *Messe in B* (A 2018), *Messe in Es* (A 2019), *Missa solemnis in C* (A 2020), *Requiem in d moll* (A 2021).

**NAVRÁTIL, František** (n. 1732-1802), skladatel, učitel a varhaník, jenž působil ve Valašském Meziříčí. Jedná se o autora chrámových skladeb. Jediná zmínka o něm se objevuje v ČSHS, v jiných oborových slovnících se nenachází. Zastoupené skladby: *Motteto de Tempore in C* (A 1709), *Requiem in F* (A 1710), *Missa in Es* (A 1711), *Missa Natalis* (A 1712), *Missa brevis et Solemnis in G* (A 1713), *Missa in C* (A 1714), *Missa de Solenitate ex C* (A 1765), *Lytanie Lauretanae* (A 2040), *Lytanie ex A sub titulo Consolatrix afflictorum* (A 2041), *Missa* (A 2042), *Missa in G* (A 2043), *Missa in D* (A 2044), *Missa in D* (A 2045), *Missa in G* (A 2046), *Missa brevis* (A 2047), *Missa Pastoralis in D## dur* (A 2048), *Missa Solemnis in G dur* (A 2049), *Missa solemnis in D* (A 2050), *Missa solemnis in honorem S Theresia Virginis* (A 2051), *Missa solemnis Sancti Wenceslai in C* (A 2052), *Motteto de Beata in C* (A 2053), *Pangelingua in D* (A 2054), *Pangelingua* (A 2055), *Pangelingua in C* (A 2056), *Requiem in Es, No 3* (A 2057),

*Sinfonia in B* (A 2058), *Vesperae De Sanctis Apostolis* (A 2059), *Mottetto Natale ex D* (H 4460).

**POSPÍŠIL, František** (n. 1818-?), nenachází se v žádném oborovém slovníku. Víme však, že se jedná o rektora, který se společně s Antonínem Preissem podílel na vývoji frýdeckého hudebního archívu. Narodil se v Tršicích u Olomouce a od roku 1842 působil ve frýdecké škole. Své místo ve frýdeckém kostele opouští pro stáří roku 1890. Datum jeho úmrtí neznáme.<sup>67</sup> Zastoupené skladby: *Salve Regina* (A 1812), *Pangelingua* (A 2070), *Salve in Es* (A 2071).

**PREISS, Josef** (n. 1796-1848), skladatel a rektor z Frýdku. Po svém otci zdědil hudební i učitelské vlohy. Narodil se jako šesté dítě do početné rodiny a měl 7 sourozenců. Díky stipendiu studoval v Opavě a po dokončení školy nastoupil na kantorskou pozici ve farní škole ve Frýdku. Oženil se v r. 1729 a se svou ženou měli pět dětí. Činil se jako opisovač, ale i skladatel. Ve sbírce je zastoupeno několik jeho autorských skladeb. Více se však činil jako opisovač. Zastoupené skladby: *Pastorella* (A 1719), (A 1720), (A 1721), (A 1722), *Missa Solemnis in Es* (A 2075), *Motetto solemne de S. Caecilia Musicum Patrona* (A 2076), *Offertorium ex D Epiphaniae Domini* (A 2077), *Requiem ex Es* (A 2078), *Stationes Thephoricae* (A 2079), *Veni Sancte spiritus C et D* (A 2080), *Vocal Messe [in Es]* (A 2081), *Requiem in F* (H 4455 c.).

**REIMANN, Ignatz** (n. 1820-1885), učitel, sbormistr a skladatel chrámové hudby v Krosnowicích (blízko Kladska). Zastoupené skladby: *Litaney in F* (A 1687), *Fest Messe in C* (A 2086), *Fest Messe in D* (A 2087), *Fesmesse in F* (A 2088), *2 Gradualien in C et F* (A 2089), *II Offertorien in C et D* (A 2090), *II Pangelingua C e D* (A 2091), *II Pangelingua in F et B* (A 2092), *Salve Regina in G e B* (A 2093).

**SCHIEDERMAYR, Johann Baptist** (n. 1779-1840), varhaník, skladatel a učitel. Hudbě se věnoval od raného věku, učitelem mu byl jeho otec. Učil se na varhany u svého staršího bratra a hudební vzdělání se mu dostalo v Opatství Oberaltaich. Od roku 1804 působil u F. X. Glögglä v Linci. Dlouhou řadu let vedl pěveckou školu a působil také v divadle. Zastoupené skladby<sup>68</sup>: *[Missa in Es]* (A 1759), *Fest –*

<sup>67</sup> SIBLÍK, Jiří, „Hudební archív na frýdeckém kostelním kůru“, 555–57.

<sup>68</sup> Rukopis Lenky Černíkové mylně zaměňuje Schiedermayer, Carl a Schiedermayer, Johann Baptist. Pouze hudebnina se signaturou A 2113 je skladbou Carla Schiedermayera.



*Offertorium in B* (A 2149), *Graduale* (A 2150), *Graduale et Offertorium in C* (A 2151), *Litanie e lauretanae in Es dur* (A 2152), *Litanie Lauretanae in C* (A 2153), *Litanie Lauretanae in B* (A 2154), *Missa brevis in C* (A 2155), *Missa in C, op. 20* (A 2156), *Messe nebst Graduale und Offertorium* (A 2157), *Missa in G* (A 2158), *Messe in D dur* (A 2159), *Messe in D nebst Graduale und Offertorium* (A 2160), *Messe [in A]* (A 2161), *Messe in B nebst Graduale und Offertorium* (A 2162), *Messe in F* (A 2163), *Messe Solemnis in C* (A 2164), *Offertorium in F pro SS: Corporis Christi* (A 2165), *Offertorium Pastorale* (A 2166), *3 Meister Messe für das heilige Oster Fest* (A 2167), *Pangelingua in C* (A 2168), *II Pangelingua* (A 2169), *Pangelingua No. 1 in F, No. 2 in D* (A 2170), (A 2170), *Pastoral Messe* (A 2171), *Primiz Messe* (A 2172), *Requiem in Es* (A 2173), *Te Deum laudamus* (A 2174), *Vesperae in C de Dominica* (A 2175), *Sechs Land Messen, No 3 in As, op. 2* (A 2176).

**SCHNABEL, Joseph** (n. 1767-1831), německý skladatel zaměřený na církevní hudbu. V době ústupu duchovní hudby v Německu se snažil pozdvihnout a omladit kostelní repertoár svými skladbami. Ve Vratislavi uváděl mnohé starší klasické symfonie, ale i současníky, čímž významně přispěl k hudebnímu životu. Zastoupené skladby: *Messe in E* (A 1853), *Graduale in sacra nocte Nativitatis D. N. J. CH.* (A 2182), *Missa in D* (A 2183), *Messe in Es* (A 2184), *Messe in As* (A 2185), *Offertorium in Es* (A 2186), *Vesperae dominicales in G dur* (A 2187), *Pastorella in G dur* (H 4466).

**THENY, Jan** (n. 1749-1828), český skladatel a duchovní. Pocházel z Frenštátu pod Radhoštěm a v odborných slovnících se nevyskytuje. Podle L. Černíkové se jedná o regionálního autora, jenž ve svém díle uplatňoval česky psané texty. Zastoupené skladby: *Vesperae solemnes in C* (A 1652), *Missa [in D]* (A 1690), *Litanieae Lauretanae de St. Nomine Jesu* (A 2204), *Missa in A* (A 2205), *Missa in A* (A 2206), *Missa in Es* (A 2207), *Missa Pastoralis in C* (A 2208a), *Missa Solemnis in G* (A 2208b), *Oratorium pro Sacro Die parascenes in Dis* (A 2209), *Pastoral Messe* (A 2210), *Te Deum laudamus* (A 2211), *Veni Sancte Spiritus in C* (A 2212).

**VAŇHAL, Jan Křtitel** (n. 1739-1813), houslista, pedagog a český klasicistní skladatel působící převážně v Německu ve Vídni. Zastoupené skladby: *Missa* (A 1781), *Lange Messe* (A 1599), *VI Quatuors concertantes* (A 2217), *Mottetto in D## Pro omni tempore* (A 2220), *Offertorium* (A 2221), *Sinfonia in A minore* (A 2222). Černíková

uvádí i skladbu se sign. A 1951, jedná se však o omyl, tato sign. náleží skladbě Michaela Haydna (*Missa solemnis in C*).

**WEIGERTH, Franz** (n. 1726-1804), český hudební skladatel, ale také kapelník zámecké kapely a rodák ze Štemberka. V oborových slovnících se nevyskytuje. Nacházíme o něm zmínky pouze u Ladislava Hoskovce<sup>69</sup> a Jiřího Sehnala<sup>70</sup>. Více viz. 3.5 Kapelník František Weigerth. Zastoupené skladby: *Missa brevis S: Antony* (A 2225), *Missa Brevis* (A 2226), *Missa solemnis* (A 2227).

**ZECHNER, Georg** (n. 1716-1778), jedná se o rakouského skladatele a varhaníka, působícího v Kremsu. Jeho tvorba zahrnovala jak církevní hudbu, tak hudbu pro rakouskou šlechtu. Zastoupené skladby: (A 1647), (A [1775]), *Harmonia de B. Virgo Maria* (A 2244), *Litanie B* (A 2245), *Litanie Lauretanae* (A 2246), *Missa ex E* (A 2247), *Vesperae de B. V. M.* (A 2248), *Vesperae Solemnes de B. V. M.* (A 2249).

Až 111 skladeb ve sbírce nese označení autora jako anonym. Jedná se většinou o mše, případně árie a drobné skladby. Jedna z nejstarších dochovaných skladeb je z roku 1729 a jedná se o *Kyrie* (A 1749). Mezi anonymy byla nalezena skladba identifikovaná jako *Stabat Mater* (A 1684) Giovanniho Battisty Pergolesiho.

---

<sup>69</sup> HOSKOVEC, Ladislav, „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth“.

<sup>70</sup> SEHNAL, Jiří a VYSLOUŽIL, Jiří, *Dějiny hudby na Moravě. Vlastivěda moravská*.

### 4.3 Nejstarší vrstva sbírky

Nejstarší vrstva frýdecké sbírky obsahuje skladby z první poloviny 18. století, čímž zaujímá místo vedle nejvýznamnějších moravských hudebních sbírek z období baroka. V této kapitole se blíže zaměříme na 31 vybraných ukázek. Výběr byl veden osobami majitelů hudebnin či datací přímo na hudebninách. Popisované hudebniny jsou seřazeny podle signovacího čísla. V záhlaví je připojen přepis titulního listu, který doplňuje a opravuje příslušné záznamy v RISM.

**Fux [Johann Joseph]: Pangelingua a 4 Vocibus** (A 1644), RISM ID no.: 550265419

Panguelingua | à 4 Vocibus | Canto Alto | Tenore Basso | Sigl Fux | Possessore Valentino Ender

Jedná se o hymnus pro čtyři hlasy a varhany, který zhudebnil Fux. Na hudebnině se nevyskytuje celé jméno, můžeme však předpokládat, že se jednalo o Johanna Josepha Fuxe. Hudebnina obsahuje 4 zpěvní party a part pro varhany. Text je psaný latinsky a čitelným písmem. Titulní listina obsahuje poznámku „possessore Valentino Ender“, do frýdeckého chrámu se tedy dostala v době rektorského působení Valentina Endera a to v letech 1764 -1770.

**Brettieri [Predieri, Luca Anttonio]: In Silentio et Spe erit fortitudo mea** (A 1654), RISM ID no.: 550265430

In Silentio et Spe erit fortitudo mea | a | Canto duplici | et | Tenore | in Terzetto. | Violinis 2. | Alto Viola. | con | Organo. | Auth.: Sig: Brettieri | Possessore | Franc: Joa: Navratil mp.

Latinské terzetto určené pro dva soprány a tenor se nachází v zachovalém stavu. Kromě ohnutých a potrhaných rohů jsou všechny party dobře čitelné a uchovávají podstatné informace. Hudebnina obsahuje 3 pěvecké party a noty pro dvoje housle, violu a varhany. Titulní strana nese jméno autora „Brettieri“. Domníváme se však, že se jedná o barokního skladatele Lucu Antonia Predieriho a dosavadní údaj je pouhou chybou v přepisu. V poznámce vpravo nahoře se objevují iniciály R.S a vpravo dole „Possessore franc[isco] Joa[nne]. Navratil mp.“ Z toho plyne, že skladba pochází z majetku F. Navrátila.

**Galuppi [Baldassare]: Septiformis Gratiae ditissimi largitoris id est Divini Spiritus (A 1671), RISM ID no.: 550265445**

Septiformis Gratiae ditissimi largitoris | id est | Divini Spiritus | a | Canto solo.  
| Violonis 2. | Alto Viola | con | Organo. | Del Sig: Galuppi | Possessore | Joa: Sigis:  
Stehr mp | Hollesch:

Autorem skladby pro soprán, dvoje housle, violu a varhany je Baldassare Galuppi. Hudebnina se nachází v čitelném, avšak zuboženém stavu. Titulní strana nese známky špíny a potrhaných okrajů, ostatní party na tom nejsou o moc lépe. V sopránovém partu se nachází nečitelné poznámky tužkou. Chybí part pro první housle. Na titulní straně vpravo dole je poznamenáno toto: „Possessore: Joa. Sigis. Stehr mp, Hollesch.“ Podle toho pochází z Holešova, předchozím majitelem byl blíže neznámý Jan Sigismund Stehr.

**Carcani [Giuseppe]: Cantata De Venerabili Sacramento (A 1680), RISM ID no.: 550265461**

Cantata De Venerabili Sacramento. | a | Canto solo | Violinis 2 | Alto Viola | e | Cembalo. | Del Sig. Carcani. | Possessore | Joa: Sigis: Stehr mp. | Hollesch:

Jedná se o kantátu pro soprán, dvoje housle, violu a cembalo. Na titulní straně je signován autor Carcani, pravděpodobně Giuseppe Carcani. Stejně jako skladba předchozí nese označení „Possessore: Joa. Sigis. Stehr mp. Hollesch.“. Notový materiál je čitelný, se známky opotřebení.

**[Leo, Leonardo]: Ariae Duae De tempore (A 1726), RISM ID no.: 550265514**

Ariae Duae De Tempore | a | Basso solo | Violinis 2bus | Alto Viola | Organo  
| Possessore Valentino Ender | Pro Choro Friedecensi

Autorem této árie je Leonardo Leo. Jedná se o árii z oratoria *Sant' Elena al Calvario*. Sólovým hlasem je v tomto případě bas, doplňují ho dvoje housle, viola a varhany. Jedná se o hudebninu, jež nese jasné známky ohořelých okrajů. Na titulní straně je uváděn jako rektor „possessore Valentino Ender“, ale také údaj „Pro Choro Friedecensis“.

**[Anonymus: Litaniae]** (A 1749), RISM ID no.: 550265559

[Anonym: Litaniae], 1729

Jedná se o jednu z nejstarších anonymních skladeb ve frýdecké sbírce z roku 1729. Rok je uveden v závěru každého partu. Naopak na partu Organo můžeme vidět dedikaci „pro Choro Friedecensi“. Chybí titulní strana, na které se pravděpodobně nacházel údaj o autorovi. Hudebnina má ohořelé okraje a je ušpiněná od sazí. Na některých stranách jsou utržené rohy.

**[Anonymus]: Litaniae de Nomine Jesu** (A 1753), RISM ID no.: 550265563

Lytaniae | De Nomine Jesu | a | Canto Alto | Tenore Basso | Violinis 2bus | con | Organo. | Pro Choro Friedecensi. | Possessore Valentino Ender | p: t: R: e Organista Friedecensis

Latinská litanie v klasické sestavě (4 pěvecké party, 2 housle, Organo) nám poskytuje na titulní straně údaj o Valentinu Enderovi, který je zde označen i jako frýdecký varhaník. Přesný název zní takto: „possessore Valentino Ender p: t: R: e Organista Friedecensis.“ Autor této skladby je neznámý, na titulním listě je přípisek „Pro Choro Friedecensi“.

**[Anonymus]: Pangelingua** (A 1803), RISM ID no.: 550265620

Pangelingua | Canto Alto | Tenore Basso | Violinis 2bus | Clarinis 2bus | con | Organo. | Possessore Valentino Ender.

Pangelingua opsaná Valentinem Enderem se skládá jak z pěveckých partů, tak obsahuje i dva party pro klariny. Podle katalogu Lenky Černíkové vznik této skladby spadá okolo roku 1800. Tato informace je nepřesná, neboť Valentin Ender, jenž je uvedený na titulní straně jako vlastník, žil pouze do roku 1770. Je tedy jasné, že vznikla před tímto rokem, pravděpodobně ještě v první polovině 18. století.

**[Anonymus]: Salve Regina** (A 1811), RISM ID no.: 550265638

Salve Regina | Basso Primo | Basso Secundo | Basso Tertio | con | Organo | Ex Partibus Caroli Ender | p: T: Fridek mp.

Tato skladba pro basso primo, secundo a tertio doprovázená varhanami nenese žádný údaj o vzniku opisu. Hudebnina je v zachovalém stavu, bez známek ohoření. Titulní listina, lehce ušpiněná od sazí zaznamenává údaj o Karlu Enderovi, jež je zde označen jako „Ex Partibus Caroli Ender p: T: Friedek mp“. U tohoto díla bychom znovu chtěli poukázat na chybu v databázi RISM i v katalogu Lenky Černíkové. Opis je datován okolo roku 1800. V té době Karel Ender již nežil, působil pouze do roku 1764.

**[Negele, Gerold?]: Tantum ergo Sacramentum (A 1814), RISM ID no.: 550265643**

Tantum ergo Sacramentu[m] | Canto Alla Capella | Violino Multiplicato | Clarino Primo | Clarino Secundo | Tympana | Organo. | Ex partibus Caroli Ender.

Titulní strana ani jeden z partů nezaznamenávají údaj o vzniku opisu, či autorovi. Databáze RISM však uvádí, že autorem je italský skladatel **Gerold Negele** (n. 1667-1728). Jedná se o neidentifikovatelného autora, jenž se nevyskytuje v odborné literatuře. Tato skladba obsahuje party pro soprán, violu, 2 trombóny, tympány a varhany. Byla opsaná Karlem Enderem. Vznik opisu jako v předešlých případech datujeme do roku 1764.

**Brixii [František Xaver]: Litaniae De S: Nomine Jesu (A 1835), RISM ID no.: 550265667**

Litania De S: Nomine | Jesu. | a | Canto Alto | Tenore Basso | Violinis Duobus | con | Organo. | Authore Brixii | Ex Rebus Thoma[s] | Czaban p:t: Rectoris | Friedek

Autorem této litanie je F. X. Brixii<sup>71</sup>. Jeho jméno je uvedeno na titulní straně, stejně jako jméno Thomase Czabana, který je zde uveden jako frýdecký rektor. Byla opsána za jeho působení, tedy kolem roku 1800, je však jisté, že vznikla předtím. Hudebnina je přehledná a čitelná. Papír je tvrdý, po stranách zkroucený a ohořelý. To však nezasahuje do notového záznamu, který se skládá ze zpěvních partů, 2 houslí a varhan.

**Brixii [František Xaver]: Litaniae Lauretanae (A 1836), RISM ID no.: 550265668**

Lytaniae Lauretanae | a | Canto Alto | Tenore Basso | Violino Primo | Violino Secundo | Oboë Primo e Secundo | Clarinis Duobus | Alto Viola Obligata | Con |

---

<sup>71</sup> Na titulní straně uvedeno pouze Brixii. Pomocí incipitů a databáze RISM jsme ověřili, že se jedná o Františka Xavera.

Organo | Authore Del Sig. Brixi | Ex Partibus Valentini Ender | Rectoris e Organistae  
Fridecensis | Descriptae 1764 | Pro Choro Fridecensis

Další skladba F. X. Brixiho<sup>72</sup> pochází z majetku Valentina Endera z roku 1764 a jde o jednu z jeho prvních opsaných skladeb po nástupu na rektorskou funkci po smrti jeho otce. Na titulní straně je označen jako organista i rektor. Jedná se o rozsáhlou skladbu obsahující tyto party: Canto, Alto, Tenore, Basso, Violino Primo, Violino Secundo, Oboë Primo e Secundo, Clarinis duobus, Alto Viola a Organo. Titulní strana je hodně opotřebená a rohy ohořelé. Notové party jsou však v dobrém stavu.

**Kolberer, Cajetan: Salve Regina** (A 1854), RISM ID no.: 550265698

Salve Regina | a 2 | 2bus Bassis | con Organo. | Authore | P. Cajetano  
Colberer, Ordinis Sancti | Benedicti Celeberrimi et exempti Mo-nasterij Montis S.  
Andex in Superiore | Bavaria Sacerdote professo p. t. Animar[um] | Curatore in pano:  
| Ex partibus Francisci Stuchlik | Cantoris Frid. A[nno] 1725

Skladba z roku 1725 je nejstarší datovanou hudebninou ve frýdecké sbírce. Autorem je Cajetan Kolberer a původním majitelem rektor František Stuchlík, který se v celé sbírce objevuje pouze jednou. S jistotou lze říct, že se jedná o rektora působícím před Karlem Enderem. Hudebnina se skládá ze dvou basových a varhanního partu.

**Dittersdorff [Dittersdorf, Carl Ditters von]: Aria** (A 1879), RISM ID no.: 550265734

Aria | Canto solo | Violino Primo | Violino Secondo | Viola di Alto | con | Basso  
| Authore de Dittersdorff

Jedná se o latinsky psanou árii pro soprán s doprovodem prvních a druhých houslí a varhan. Hudebnina je v zachovalém stavu, nese však známky opotřebení. Opis vznikl okolo roku 1790 podle databáze RISM. Autorem této a následujících 4 skladeb je Carl Ditters von Dittersdorf.

---

<sup>72</sup> Na titulní straně uveden autor Brixi. Pomocí incipitu a databáze RISM jsme ověřili, že se jedná o Františka Xavera stejně jako v předchozím případě.

**Dittersdorf [Carl Ditters von]: Aria in G (A 1880), RISM ID no.: 550265735**

Aria in G | Canto solo | Violino Primo | Violino Secundo | Alto Viola | con | Organo. | Dittersdorf | Anton Preis

Na titulní straně nacházíme údaj o rektoru Antonu Preissovi. Podle RISM opis vznikl roku 1780. Tato árie je doprovázena prvními a druhými houslemi, violou a varhanami. Hudebnina je v zachovalém stavu, vše je dobře čitelné.

**Ditters [Dittersdorf, Carl Ditters von]: Aria in A (A 1881), RISM ID no.: 550265736**

Aria in A | a Soprano Solo | Violino Principale | Violino Primo | Violino Secundo | Alto Viola | Flauto Primo | Flauto Secundo | Corno Primo | Corno Secundo | Fagotto Primo | Fagotto Secundo | et | Organo. | Ditters | Jo: | Nazalik | Mpia

Tato árie má rozsáhlejší instrumentální obsazení. Hudebnina obsahuje tyto party: Sopranové sólo, první a druhé housle, violu, první a druhou flétnu, první a druhý lesní roh, první a druhý fagot a varhany. Opisovačem je v tomto případě neznámý Jo. Nazlik. Konce partů jsou označeny slovy finis a rokem 1821.

**Dittersdorff [Dittersdorf, Carl Ditters von]: Offertorium ex G (A 1882), RISM ID no.: 550265737**

Offertorium ex G | pro omni Tempore | a | Canto, Alto, Tenore, Basso, | Violino I<sup>mo</sup> et II<sup>do</sup> | Oboe I<sup>mo</sup> et II<sup>do</sup> | Cor I<sup>mo</sup> et II<sup>do</sup> | Viola | con | Organo. | Auth Dittersdorf | Jos: Sebera mp. | Regens-Chori

Zvláštností na této skladbě je odkaz na neznámého opisovače. Jos[ef] Šebera je zde označen taktéž jako Regens Chori. Tato skladba má celkem 12 partů, z nichž 6 bylo dopsáno později. Opis datujeme mezi roky 1820-1870. Rozdíl lze vidět na rukopisu a rozdílném typu papírů.

**Dittersdorf, Carl Ditters von: Regina Coeli (A 1883), RISM ID no.: 550265738**

Regina Coeli | a | Soprano Primo | Soprano Secundo | Alto Tenore Basso | Violino Primo | Violino Secundo | Clarino Primo | Clarino Secundo | con | Organo | Del. Sgr Carolo Ditters | de Dittersdorff | Carolus Glossny



Poslední z Dittersových skladeb z našeho vybraného vzorku je *Regina Coeli* pro dva soprány, alty, tenory a bas za doprovodu dvojí houslí, clarin a varhan. Opis hudebniny vznikl okolo roku 1790. Noty jsou čitelné, okraje jsou však poničené, ohnuté, potrhané a části načernalé. Část not je taktéž pokreslená a ušpiněná. Čitelnosti to však nebrání. Na titulní straně, jež je výrazně zdobená, nacházíme neznámé jméno Carolus Glossny. Jedná se pravděpodobně o opisovače.

**Zacher [Johann Michael]: Duplex Alma Redemptoris** (A 1890), RISM ID no.: 550265755

Duplex | Alma Redemptoris | Canto Alto Tenore Basso | Violino Primo | Violino Secundo | con Organo. | Ex partibus Caroli Ender | 1733

[na partu Canto: Auth. Zacher]

Zacherova skladba pochází z rukou opisovače Karla Endera a je datovaná k roku 1733. Jedná se o skladbu pro soprán, alt, tenor a bas. Autorovo jméno se neobjevuje na titulní straně, nýbrž na partu pro soprán v části presto. Databáze RISM uvádí, že tenorový a basový part chybí. Tato informace není pravdivá, zpěvní party jsou kompletní, chybí pouze part pro první housle.

**Anonym: Alma Redemptoris Mater duplex** (A 1891), RISM ID no.: 550265758

Alma Redemptoris | Mater duplex | Canto Alto Tenore Basso | Violinis duobus. | Con | Organo | Ex partibus Caroli Ender | p: T: Rectoris Fridencensis

Skladbu řadíme k vlastnictví Karla Endera. Označení „Ex partibus Caroli Ender. P.T. Rectoris Fridencensis“ dokazuje, že v té době byl rektorem frýdeckého kůru a skladba pochází pravděpodobně z poloviny 18. století. Databáze RISM uvádí, že Karel Ender je zároveň autorem, skladba je však anonymní. Skladba obsahuje 7 partů, a to soprán, alt, tenor a bas a také první, druhé housle a varhany. Hudebnina je v dobrém stavu, kromě varhanního partu, který je nejvíce poničený.

**[Liturgické texty s chorálními nápěvy] (A 1892), RISM ID no.: 550265759**

In Die Coenae [!] Domini Feria 5 | Finito Solenni Missa Fit Processio ad | Locum ubi SS. Sacramentum observari Solet [nečitelné] | Sit Processio Cantatur | Himnus Pangelingua. | Carolus Ender | Rector K

Hudebnina se nachází ve velice žalostném stavu. Kromě zčernalých ploch je potrhána vazba a okraje skladeb. Některé části se proto stávají nečitelnými. Největší poškození zasahuje první 4 strany, zbylé jsou zachovalé. Jde o texty a chorální nápěvy k velikonoční liturgii. Titulní strana uvádí jako rektora Karla Endera.

**Enderss, Al [Ender, Alexander]: Offertorium de dedicatione Domus mea (A 1893), RISM ID no.: 550265760**

OFFERTORIUM | De Dedicatione | Domus mea | Canto Alto | Tenore Basso | 2 Violinis | et | Organo. | Del. Signore [!] Al. Enderss. | Ex Rebus Caroli Ender p. T. | Rectoris Fridecensis mp. | Pro Choro Fridecensis

Poslední hudebnina z majetku Karla Endera, kterou řadíme do první poloviny 18. století, je signována Alexandrem Enderem. Podle Trojana<sup>73</sup> se jedná o rektora z Valašského Meziříčí v polovině 18. století. Ve sbírce je zastoupena pouze tato skladba z jeho majetku.

**Fux, [Johann Joseph]: Ave Regina (A 1899), RISM ID no.: 550265768**

Ave Regina | á 4: alla Capella | 4 Voc: 2 Violin. | 2 Tromb: Con Organo | e Violone. | Del Sigre. | Gio Giuseppe Fux | Maestro di Capella | di S. M. C. | Pro Capella III[ustrissi]mi D[omi]ni Comit[is] de Pra[schma] | Pro C[hor]o Fridecensis

Jedna z mála skladeb Johanna Fuxe je jednou z nejzajímavějších skladeb ve sbírce. Pravděpodobně přešla na frýdecký kůr od hraběte Pražmy, jak naznačuje titulní strana, kde se nachází toto: „Pro capella III[ustrissi]mi D[omi]ni Comit[is] de Pra[schma]“. Jedná se o důkaz existence hraběcí kapely. Skladbu tvoří šest hudebních zpracování textu Ave Regina. Celá hudebnina však není v dobrém stavu. Předně první stránky jsou značně poničené, otrhané či poškozené ohněm.

---

<sup>73</sup> TROJAN, Jan, *Kantoři na Moravě a ve Slezsku v 17.-19. století*, 622.

**Haydn, Michael: Missa ex B** (A 1950), RISM ID no.: 550265859

Missa ex B | Canto, Alto, Tenore, Basso, Violino 2bus con Organo. | Del. Sig. Michael Heiden. Possessore Valentino Ender | Pro Choro Fridecensis<sup>74</sup>

Skladba Michaela Haydna obsahuje party pro soprán, alt, tenor, bas, dvoje housle a varhany. Titulní strana obsahuje informaci jak o autorovi, tak rektorovi Valentinu Enderovi, jež skladbu vlastnil.

**Holzbauer, Ignaz: Nobile par fratrum** (A 1958), RISM ID no.: 550265867

Viz. 6. Moteto Nobile par fratrum Ignaze Holzbauera.

**Imer, Inner: Venti Sancte in G** (A 1967), RISM ID no.: 550265876

Veni Sancte in G | Spiritu | Canto, Alto Tenore, Basso | Violinis duobus Cornis duob. G. | Organo | Auth. Sigr. Inner Imer | Nach Valent. Ender | Chorrekter zu Fridek | 1767

Jako autor této skladby je na titulním listě označen „Inner Imer“. Jedná se však o neidentifikovatelného skladatele, jež se nenachází v žádném oborovém slovníku. Hudebnina postrádá 2 hudební party. O opis se postaral Valentin Ender roku 1767, jak uvádí titulní strana. Označuje ho také jako „Chorrekter zu Fridek“.

**[Chmuk, Bartolomeo: Pange lingua]** (A 2181), RISM ID no.: 550282125

Canto, Alto, Tenore, Basso, Violini 2bus, Clarinis Duobus con Organo. Authore fratris S: G: de Deo. Vienna Bartholomeo Schmuk | Possessore Valentino Ender<sup>75</sup>

Skladatel Bartholomeo Schmuk (řádovým jménem Joannes de Deo?) není v žádném oborovém slovníku a jeho totožnost je doposud neznámá. Pravděpodobně jde o vídeňského skladatele, jak uvádí titulní list: „Authore fratris S: G: de Deo. Vienna Bartholomeo Schmuk“. Ve sbírce se objevuje jedna jeho skladba opsaná rektorem Valentinem Enderem. Jde o rozsáhlé dílo, jež je složeno z 15 partů. Kromě klasického obsazení se zde nachází i tympány, klarinety v B, či lesní rohy. Tenorový part chybí. RISM uvádí datum opisu r.1790. Jde o chybu, neboť V. Ender žil pouze do roku 1770.

---

<sup>74</sup> Hudebniny nebylo možno studovat v originále, záznam přejet z RISM.

<sup>75</sup> Hudebniny nebylo možno studovat v originále, záznam přejet z RISM.

**Zechner [Zechner, Johann Georg]: Litanie B (A 2245), RISM ID no.: 550282216**

Litanie D: B: | Zechner

Na vnitřní straně obalu hudebniny: Regina Coeli | a 10 | 4 Voc: conc: | 2 Viol: Concert: | 2 Tromb: | Con Organo | e Violon: Pro Capella Ill[ustrissi]mi D[omi]ni D[omi]ni Comit[is] de Prschma. | Del Sig:re Ferdinand Richter | Organedo di S: M: C:a

Hudebnina obsahuje 11 partů. Jde o druhý exemplář odkazující na hraběcí kapelu. Usuzujeme tak z informace na vnitřní straně obalu hudebniny, kde je titulní list jiné nedochované skladby: „Regina Coeli | a 10 | 4 Voc: conc: | 2 Viol: Concert: | 2 Tromb: | Con Organo | e Violon: Pro Capella Ill[ustrissi]mi D[omi]ni D[omi]ni Comit[is] de Prschma. | Del Sig:re Ferdinand Richter | Organedo di S: M: C:a.“ Podle toho byl autorem císařský varhaník Ferdinand Tobias Richter (1651–1711). Autorem této a následujících 3 skladeb je Johann Georg Zechner a opisovač Valentin Ender.

**Zechner [Johann Georg]: Litaniae Lauretanae (A 2246), RISM ID no.: 550282217**

Lytaniae Lauretanae | a Vocibus | Canto Alto | Tenore Basso | Violinis 2bus | Clarinis 2bus ad libitum | Con Organo | Authore Domino Zechner | Pro Choro Fridecensis | Ex Partibus Valentini Ender Rectoris | et Organistae Fridecensis Descriptae Anno 1765

Na první pohled je patrné, že hudebnina byla zasažena požárem. Titulní strana je ohořelá, podstatné informace však nebyly ohněm zasaženy. Je zde i uveden rok opisu a to 1765. Hudebnině chybí 5 partů. Zachovaly se pouze noty pro tenor, bas a dvoje housle.

**Zechner, Georgio [Johann Georg]: Missa ex E (A 2247), RISM ID no.: 550282218**

Missa ex E: | Sub Titulo | Laudabile Nomen Domini | a | Canto et Alto. | Tenore Basso. | Violino Primo | Violino Secondo | Con | Organo. | Authore Domino Georgio Zechner | Ex Partibus Valentini Alexandri | Mathiae Ender Rectoris et Organistae | P: T: Fridecensis [!] Anno 1765 | Pro Choro Fridecensis

Další hudebnina, jejíž titulní strana se nachází ve špatném stavu. Je potřhaná, pomačkaná a ohořelá. Všechny náležitosti jsou však dobře čitelné a prozrazují nám datum jejího opisu a to r. 1765. Obsazení je standardní a všechny noty jsou nepoškozeny.

**Zechner, Georgio [Johann Georg]: Vesperae de B.V.M.** (A 2248), RISM ID no.: 550282219

Vesperae | de B.V.M. | a V: | Canto Alto Tenore Basso | Violinis 2bus, | Clarinis Ex C: | Con | Organo. | Authore Domino Georgio Zechner | Possessore Valentino Ender p. T. | R: et Or. Fridecensi Anno 1769 | Pro Chori Fridecens[is]

Poslední z námi vybraného vzorku jsou nešpory opsané roku 1769, jak uvádí titulní strana. Jedná se o zchovalou hudebninu se zčernalými okraji. Do notového záznamu to však nezasahuje. Skládá se ze 7 partů, a to čtyř zpěvních partů, dvou houslí a klarin.

Všechny hudebniny, jejichž vznik datujeme do první poloviny 18. století (resp. do roku 1770, kdy zemřel Valentin Ender) jsou značně poničeny. Může za to požár roku 1848, který zasáhl frýdecký kůr. Domníváme se, že chybějící party byly natrvalo zničeny ohněm. Přesto lze však říct, že poškození se většinou omezilo na okraje hudebnin. Důležité informace na titulní straně tak zůstaly netknuté a dnes z nich lze vyčíst mnoho zajímavých informací.

## 5. České pastorely ve frýdecké sbírce

Rudolf Pečman v čsp. *Hudební rozhledy* roku 1956 upozornil na nález neznámých českých pastorel<sup>76</sup>, které na frýdeckém kůru údajně objevil při historickém průzkumu Ostravska. Jednalo se o několik (nezmiňuje počet) pastorel s českým textem z poslední třetiny 18. století.

Následně se k nálezu vyjádřil Jiří Siblík v devátém čísle stejného časopisu.<sup>77</sup> Upozornil na fakt, že archiv našel on sám v červenci 1954, a proto nelze objev přičíst Rudolfu Pečmanovi. Ve stejném roce o tomto nálezu podal zprávu ve článku „Hudební archiv na frýdeckém kostelním kůru“ ve 4. čísle Slezského sborníku. Upozorňuje na fakt, že již provedl rozbor nejzávažnější pastorely skladatele Josefa Preisse z roku 1820. „Ze zprávy s. R. Pečmana není jasné, kolik skladeb našel (pastorely či mše!), ale je jisté, že je mohl pouze doplnit, nikoliv objevit.“<sup>78</sup>

K tomuto nálezu se R. Pečman dále vyjadřuje ve článku *Originální rukopisy českých pastorel J. Preisse*<sup>79</sup> ve čtvrtletníku *Radostná země* z roku 1959, jehož součástí je seznam 15 skladeb J. Preisse a rozbor dvou českých pastorel „Radostnou novinu“ a „Pravili nám naši předkové“. Tyto dvě skladby označuje Karla Krejčí ve své diplomové práci za nezvěstné.<sup>80</sup> Musím však konstatovat, že je tato informace mylná a ony dvě skladby nejsou ztraceny, ale dnes náleží k pozůstalosti R. Pečmana.<sup>81</sup> V této pozůstalosti se také nachází hudebniny z Frýdku a jsou uloženy v Moravském zemském muzeu v Brně v oddělení dějin hudby, přesněji v depozitáři v Jevišovicích.

Celkem se jedná o 19 hudebnin, z nichž 13 je totožných s již zmiňovaným seznamem v *Radostné zemi*. Objevuje se skladba autora Františka Navrátila a zbylých pět skladeb nemá zjevného autora. Můžeme s jistotou říct, že všechny skladby náleží k frýdecké sbírce, jež je uložena v Ostravském muzeu. Tvrdíme tak na základě slov Rudolfa Pečmana v čsp. *Hudební rozhledy*, jimiž sám potvrzuje, že je objevil na

<sup>76</sup> PEČMAN, Rudolf, „Nález neznámých českých pastorel“, 126.

<sup>77</sup> SIBLÍK, Jiří, „Ještě k nálezu neznámých českých pastorel“, 347.

<sup>78</sup> Tamtéž

<sup>79</sup> PEČMAN, Rudolf, „Originální rukopisy českých pastorel Josefa Preisse“, 97.

<sup>80</sup> KREJČÍ, Karla, „Josef Preiss. Studie o životě a hudebním díle z frýdeckého kůru.“, 16.

<sup>81</sup> Za upozornění na tuto skutečnost náleží dík Ireně Veselé.

frýdeckém kůru. Pravdivost jsme ověřili na základě shody jmen rektorů, kteří se vyskytovali pouze ve Frýdku.

Tabulka 1 Seznam hudebnin z Frýdku v pozůstalosti R. Pečmana.

<b>Autor</b>	<b>Přesný název na hudebnině</b>	<b>Majitel</b>	<b>Sign.</b>
Anonymus	Christus est nobis natus		A 57.965
Anonymus	Offertorium duplex	J. I. Sauer	A 57.966
Anonymus	Offertorium Pastorale	A. Preiss, 1816	A 57.967
Anonymus	Pange lingua		A 57.968
Anonymus	In festo Parasceve	A. Preiss, 1783	A 57.969
Navratil [Francisco Ioanne]	Motetto Natale	A. Preiss, 1771	A 57.970
J. Preiss	Offertorium Omni die dic Mariae		A 57.971
J. Preiss	Pange lingua gloriose		A 57.972
Johann Preiss	Pangelingua in D		A 57.973
Josef Preiss	Aria Alma redemptoris		A 57.974
Jos. Preiss	Litanie lauretanae in D (op. 13)	J. Preiss	A 57.975
Josepho Preiss	Offertorium Pastorale (op. 18)	J. Preiss	A 57.976
Josepho Preiss	Offertorium Pastorale (op. 19)	J. Preiss	A 57.977
Jospeho Preiss	Pange lingua ex B (op. 12)		A 57.978
Jos. Preiss	Pastorella	J. Preiss	A 57.979
Josepho Preiss	Requiem solemne in Es (op.8)		A 57.980
Josef Preiss	Surrexit Dominus (op. 17)		A 57.981
Jos. Preiss	Vespere solemnes	M.Huber	A 57.982
Jos. Preiss /Anonym	II Pange lingua in D (op. 14)	J.P.	A 57.983

## 6. Moteto *Nobile par fratrum* Ignaze Holzbauera jako příklad nejstarší vrstvy sbírky

Jako příklad nejstarší vrstvy sbírky, který zároveň podává pozoruhodné svědectví o lokální hudební kultuře, bylo zvoleno terceto Ignáce Holzbauera *Nobile par fratrum*. Pochází z majetku Františka Navrátila a je zároveň ojedinělým příkladem použití cyrilometodějské tematiky. V motetu vystupují Cyril s Metodějem a Svatopluk. Ústřední téma je křest Svatopluka, který vykonávají moravští světci.

### 6.1 Život a dílo Ignaze Holzbauera

Ignaz (Jakob) Holtzbauer (n. 1711-1783) je barokní rakouský skladatel narozený ve Vídni, jenž se soustředoval v Mannheimu, kde zastával funkci kapelníka 25 let a výrazně se tak podílel na hudebním životě. Hudbě se věnoval již od raného věku i přes nesouhlas otce. Po setkání s J. J. Fuxem, který ho označil za vzorného génia a doporučil mu cestu do Itálie, byl jmenován kapelníkem hraběte Františka Antonína Rottala v Holešově na Moravě. Zde nezůstal dlouho a po svatbě s Rosalií Andreides odcestoval do Vídně a Itálie. V letech 1746-1750 byl angažován ve Vídni a komponoval baletní hudbu. Až po roce 1751 se stává kapelníkem v Mannheimu. Jeho hudba má dramatický a výrazový rozsah. Komponoval převážně opery, ale jen málo z nich se dochovalo kompletních. Věnoval se i komorní tvorbě, symfoniím, koncertům, vokální tvorbě a příbuzným žánrům. Mezi typické rysy jeho tvorby patří textury pohybující se v unisonu či terciích, sekvenční melodické figury, či časté střídání forte a piano. V komorní tvorbě se pak více zaměřoval na textovou rozmanitost a dynamické nuance.<sup>82</sup> Zastoupené skladby: *Missa S. Nicolai Episcopi* (A 1957), *Nobile par fratrum* (A 1958), *Vespereae de B. V. Maria* (A 1820).

---

<sup>82</sup> „Holzbauer, Ignaz“, Grove Music Online, [cit. 19.4.2022]. dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/om-o-9781561592630-e-0000013269>.



## 6.2 Úcta ke sv. Cyrilu a sv. Metoději v baroku

Odkaz, který moravští věrozvěsti zanechali téměř po celé Evropě, se projevil ve formě úcty, která měla v historii vrcholná i slabší období.<sup>83</sup> V hudbě se cyrilometodějská úcta více objevuje teprve v 19. století, v souvislosti s národním obrozením. V 18. století se setkáváme s cyrilometodějskými oslavami ve Vídni v kostele svatého Michala, které trvaly v letech 1708–1783. Tento svátek byl slaven každoročně 9. března, od roku 1750 v dubnu či květnu. Byli oslavováni jako patroni Moravského markrabství a podnětem se stala aktivita Čechů, kteří ve Vídni aktivně oslavovali památku sv. Václava od začátku 18. století. Doklad mnoha kázání a archívních materiálů ukazují na velikost významu a důležitosti těchto oslav. Podle Maňase by mohlo studium moravských pramenů přinést cenná svědectví o významu této slavnosti v dobové společnosti.<sup>84</sup> Podle Jany Spáčilové však v českých zemích byli v hudbě předně uctíváni jiní světci, např. sv. Jan Nepomucký. Jedním z mála projevů cyrilometodějské úcty je Contiho *Mottetto Sanctorum Cyrilli, et Methodii*, které poukazuje na propojení Vídně a Moravy.<sup>85</sup> Námí popisované moteto Ignaze Holzbauera je obdobným příkladem úcty k těmto soluňským bratřím. Jelikož neznáme přesné datum vzniku tohoto díla, nemůžeme potvrdit, zda bylo složeno na popud vídeňských slavností, které jistě Holzbauer znal, či během jeho působení u hraběte Rottala v Holešově. Jedná se o ojedinělou hudebninu ve frýdecké sbírce s tématem cyrilometodějské úcty v baroku.

---

<sup>83</sup> VAŠEK, Leoš, *Sochy sv. Cyrila a Metoděje z Rousínovce na Vyškovsku jako doklad dvou etap kultu moravských zemských patronů*, vlastivědný věstník Moravský, roč. LXV/2 (Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2013), 121.

<sup>84</sup> MAŇAS, Vladimír, *Cyrlometodějské oslavy ve Vídni (1708-1783): pozapomenutá reprezentace Moravy v sídelním městě monarchie*, vlastivědný věstník Moravský, roč. LXV/2 (Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2013), 137.

<sup>85</sup> SPÁČILOVÁ, Jana, *Contiho moteto k poctě svatých Cyrila a Metoděje*, vlastivědný věstník Moravský, roč. LXV/2 (Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2013), 145.

## 6.3 Ediční zpráva

### Popis pramene

#### 1. Titulní list

Nobile par fratrum, Caput Regale coronat, | Baptismatis fonte Regia sceptrata sacrat, | Methudius vadet, datque Baptisma Cirillus, | Perinde Svato-Pluck cap[i]at<sup>86</sup> diadema perenne<sup>87</sup>, | in | Terzetto. | Canto. Methudius. | Tenore Primo. Cirillus | Tenore secundo. Rex Svato-Pluck. | Violinis 2. | Alto Viola. | Con | Organo, | Del Sign[ore] Ignat[io] Holtzbaüer. | Possessore | Franc[isco] Joa[nne]: Navratil m[anu] pr[opr]ia<sup>88</sup>

#### 2. Popis hudebniny

Rozměry: 22,5 x 32,5 cm

Materiál: papír

Stav: velmi dobrý

Poznámky: Titulní list je dobře čitelný, objevují se však zaschlé skvrny pravděpodobně od vody. Uprostřed dole najdeme razítko Slezského hudebního archivu v Opavě a číslo signatury. Jako ostatní party i titulní list nese známky ohořelých okrajů a špíny od sazí. Na druhé straně varhanního partu se nachází část neznámé partitury, která nenáleží k tomuto dílu.

#### 3. Popis partů

Hlasy: S, T I, T II, Vno I, Vno II, Vla, Org

Počet stran: 7

Všechny pěvecké hlasy jsou čitelné, psány lehce ozdobným písmem. Jednotlivé hlasy mají v záhlaví označení jedné z jednajících postav. Soprán („Canto“) nese označení „Methudius“, první tenor „Cirillus“ a druhý tenor „Rex Svato-Pluck“. Notový materiál

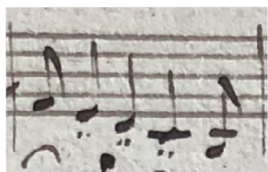
---

<sup>86</sup> V originálu chybně „capat“.

<sup>87</sup> V originálu chybně „perenne“.

<sup>88</sup> V RISM záznamu je nesprávně uvedeno rozložení do řádků a několik chybných čtení: „Nobile par fratrum | Caput Regale coronat Baptismatis fonte Regia Sceptrata Sacrat Methudius vadet, Daque Baptisma Cirillus, Perinde Svato Gluck [!] capot diadema perenne in Terzetto. | Canto - Methudius, Tenore Primo - Cirillus, Tenore Secundo - Sex svato Gluck, Violinis duobus, Alto Viola con Organo. | Del: Sig: Ignat. Holtzbauer.“

je čitelný, bez znatelných oprav. Violino primo i secondo obsahuje zvláštní znaky (dvě tečky pod notou). Znaky se vyskytují vždy na synkopické době. Snad by mohlo jít o pomocné znaky pro interprety (možná studenty).



Obrázek 3: Výřez z partu pro violino secondo, zvláštní znaky pod synkopickými notami

#### 4. Text

Zpěvní party jsou psány latinsky. Za transkripci a překlad textu tímto děkuji Jiřímu K. Kroupovi.

##### **Překlad titulního listu:**

Urozený pár bratří hlavu královskou korunuje,  
pramenem křtu královská žezla posvěcuje,  
Metoděj [s vodou] přistupuje a křest dává Cyril,  
čímž Svatopluk získává věčnou královskou korunu

##### **Transkripce:**

###### **Svato-Pluck**

Diadema meum regale porro depono,  
vado volens hoc de throno.

###### **Methudius**

Munda limen hoc arcano coeli parat,  
orthodoxa fides vera lumen dat.

###### **Cirillus**

Unda crimen purgat ab Adamo, ut non cadat  
in obnoxa mens, re vera dum sperat.

###### **Svato-Pluck**

Per baptisma nunc sceptrum

possidebo sempiterna,  
desero hic solia.

#### **Methudius**

Flamen merum, amoris<sup>89</sup> stigma,  
speciale quaerenti,  
munda cura pretiosa<sup>90</sup>.

#### **Cirillus**

Dogma verum<sup>91</sup> est hoc baptisma,  
salutare credenti,  
unda pura speciosa.

#### **Svato-Pluck**

O beatum, coelo datum  
lumen salutare verae fidei firma mente.  
Credo aurea in coelo,  
hic solia sunt praemia.

#### **Methudius**

Auri redditque perenna<sup>92</sup> pura spes,  
sincera scepra praeponit aeviterna,  
adducit<sup>93</sup> nos ad gaudia.

#### **Cirillus**

Curi ponit diadema pia fides,  
vera scepra aponit<sup>94</sup> sempiterna  
et larga fert haec praemia.

---

<sup>89</sup> V originálu chybně „â movis“

<sup>90</sup> V originálu chybně „praetiosa“

<sup>91</sup> V originálu chybně „verunt“

<sup>92</sup> V originálu chybně „perena“

<sup>93</sup> V originálu chybně „aducit“

<sup>94</sup> V originálu chybně „aponit“

**Svato-Pluck**

Isthaec<sup>95</sup> regna absint a me<sup>96</sup> huius mundi,  
vera momenta regna me coeli manent.

**Methudius**

Electorum<sup>97</sup> sunt sempiterna,  
post haec mundi adversa<sup>98</sup>  
gaudia sunt amaena.

**Cirillus**

Beatorum patent coeli regna.

**Překlad:****Methudius**

Čistá [víra] tímto tajemstvím nebeskou bránu zjednává,  
pravověrná opravdová víra světlo dává.

**Cirillus**

Pramen očišťuje Adamův hřích, aby neupadla  
v hřích mysl, pokud doufá v pravou věc.

**Svato-Pluck**

Skrz křest obdržím nyní  
vlády žezla věčná,  
zde zanechám pozemská.

**Methudius**

Plamen čistý, znamená lásky,  
obzvláštní pro hledajícího,  
čistá péče drahocenná

---

<sup>95</sup> V originálu chybně „Ist haec“

<sup>96</sup> V originálu chybně „ame“

<sup>97</sup> V originálu chybně „Clec-|torum“

<sup>98</sup> V originálu chybně „ad versa“

**Cirillus**

Pravé dogma je tento křest,  
spásný pro věřícího,  
sličný pramen očisty.

**Svato-Pluck**

Ó blažené, z nebes dané  
spásné světlo pravé víry z pevné mysli.  
Věřím v zlatoskvoucí [dary] v nebi,  
zde pozemské jsou [pouze] dary.

**Methudius**

Sluchu se navrací trvalá čistá naděje,  
předkládá pravá žezla věčná,  
přivádí nás k radosti.

**Cirillus**

Na kopí odkládá korunu zbožná víra,  
přikládá pravá žezla věčná  
a tyto štědré dary přináší.

**Svato-Pluck**

Až se mi vzdálí království tohoto světa,  
pravé chvíle – království nebeská – mne čekají.

**Methudius**

Vyvolených jsou věčná [království],  
po těchto světa protivenstvích  
radosti jsou líbezná.

**Cirillus**

Otvírají nebeská království blažených.

## 5. Opravy

Takt	Hlas	Edice
5 (14)	Vno I	Přidána odrážka
5 (14)	Vno II	Přidána odrážka
19 (1)	Vla	Přidán křížek
22 (14)	Vno I	Přidána odrážka
22 (14)	Vno II	Přidána odrážka
29 (7)	Org	Přidána odrážka
43 (2-3)	Vno I	Dynamika podle Vno II
48	T II	Půlová pomlka posunuta před dvojčáru
52 (1-8)	Vla	gis <sup>1</sup> změněno na ais <sup>1</sup>
52(4)	T II	g <sup>1</sup> změněno na f <sup>1</sup>

## 6.4 Analýza skladby

Moteto *Nobile par fratrum* je napsáno ve formě Da Capo. Úvodní část dílu *a* otevírají smyčce a varhany předeherou v tónině A dur. První a druhé housle si v celé skladbě navzájem odpovídají příslušným motivem (4 noty stoupající po sekundě a oktávový skok dolů), který můžeme vidět již v prvním taktu. Od 5 taktu zaznívá sekvenční postup, který začíná na druhém stupni (h moll) a končí na dominantě. Následuje triolový úsek v houslích, zatímco viola a varhany stále drží stejnou figuru osmi osminových not, které se mění v závislosti na harmonické funkci. Předehra není periodická. Můžeme ji však rozdělit na předtaktí (prvních 6 taktů), jež má otevřený konec a závětí (4 takty), které je uzavřené. V 11. taktu na třetí době nastupuje druhý tenor (Svatopluk). První pěvecká pasáž má 6 taktů a začíná na tónice a končí na dominantě. V taktu 16 se pak přidávají další dva hlasy, soprán (Metoděj) na třetí době, první tenor (Cyril) na první době. Každý hlas zpívá jiný text, slabiky se však navzájem rýmují. Již nyní můžeme vidět podstatu celé skladby, která spočívá v dialogu mezi zpěvními hlasy. Druhý tenor, který znázorňuje krále Svatopluka, vždy začíná a Cyril s Metodějem mu společně odpovídají.

Soprán a první tenor zakončují svoji pasáž po 6 taktech na dominantě a následuje tři taktová instrumentální mezihra, která obsahuje sled T-VII-VI-D-T-D<sup>6</sup><sub>4</sub> <sup>5</sup><sub>3</sub> D. Od 25 taktu znovu nastupuje druhý tenor, tentokrát v pětiktové pasáži. Na třetí době

v taktu 29 a první době v taktu 30 přebírají melodii ostatní hlasy. Pokračují v motivu (dvě čtvrtky a 3 osminy), který si mezi sebou střídají a navzájem se tak doplňují. Po 7 taktech má znovu hlavní slovo „Svatopluk“ (36) a postupně se přidává „Cyril“ (37) a „Metoděj“ (38) vždy na třetí době, a dochází tak poprvé během celé skladby k plnému znění všech hlasů i instrumentů najednou.

Tento vrchol trvá do taktu 45, kdy hlavní melodii přebírají na 3 takty housle v triolových figurách jako na začátku, kterou zakončují tónikou (A dur) a přichází střední část (díl b) v paralelní tónině fis moll. Tóninu nám definují první 4 harmonické funkce (T-S-D-T). Následuje sedmitaktový úsek druhého tenoru, jež v polovině 53 taktu vybočuje do výchozí tóniny až do taktu 58. Melodii přebírá první tenor, tentokrát pouze na 4 takty a poslední sopránová část (6 taktů) začíná na tónice a celou skladbu zakončuje na dominantním akordu (cis moll). Tímto je ukončen díl b a následuje repetice dílu a.

Varhany a viola v celé skladbě zastávají doprovodnou funkci a z figury osmi osminových not vybočují jen zřídka. Zato první a druhou housle přebírají v úvodu a mezihře hlavní melodii. Jejich příznačný motiv (sekundový postup nahoru a oktávový skok dolů) často obsahuje forte zpravidla vždy od druhé šestnáctky. Celá skladba je postavená na hlavních a vedlejších harmonických funkcích a pro posluchače je nenáročná, místy až hravá. Struktura je jasná již od začátku a má klasicistní charakter. Melodie obsahuje ojediněle oktávové (např. takt 1,  $a^2-a^1$ ), ale i decimové skoky (takt 2,  $f^2-d^1$ ). Hlavní melodie je pak postavena na krátkých motivech, které často přebírají ostatní hlasy a navzájem si tak odpovídají, zvláště ve zpěvních hlasech.



## Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zpracování a zhodnocení nejstarší vrstvy frýdecké sbírky na základě dochovaných pramenů a popis budování této sbírky. V práci jsem se pokusila shrnout poznatky o hudbě ve Frýdku v 18. století, zejména ve vztahu k místní zámecké kapele s kapelníkem Františkem Weigerthem, která měla vliv na formování frýdecké sbírky.

Hudební život ve Frýdku v 18. století byl předně spjat s rodem Pražmů z Bílkova, kteří se zasloužili o jeho rozvoj. Hlavní podíl na tom měl Vilém Pražma, který nechal vzniknout zámecké kapele, což znázorňují dedikace na titulních listech skladeb *Salve regina* a *Regina coeli*. Dále se o rozvoj zasloužil Jan Nepomuk, jenž dal vzniknout zámecké kapele v čele s kapelníkem Františkem Weigerthem a v neposlední řadě Justus Vilém. Velký přínos této práce spatřuji v dohledání skladeb Františka Weigertha v českých i zahraničních fondech pomocí databáze RISM. Ověřili jsme také základní životní data, která jsou v této databázi uvedena chybně.

Hudba byla spjata s rektory, kteří se činili hlavně jako opisovači skladeb. Hudební sbírku povznesli především Antonín Preiss a František Pospíšil, kteří tento archív rozšířili mnohými opisy a jsou jeho hlavními strůjci. Ve sbírce se předně nacházejí mše (238), či Offertoria (68). Přítomny jsou i sinfonie (4) či árie (26). Mezi těmito áriemi se nám podařilo pomocí incipitů a databáze RISM dohledat dva autory, a to: Augustin Šenkýř a Justus Friedrich Wilhelm Zachariä.

Hlavním předmětem byla sbírka, která je dnes uložena v Ostravském muzeu a obsahuje 620 hudebnin. Nachází se v zachovalém stavu, nese však známky po požáru, který sužoval město Frýdek v 17. i 18. století. Sbírkou byla uvedena do databáze RISM v roce 2003. Zároveň vznikl i katalog, který vytvořila Mgr. Lenka Černíková Ph.D. a dnes je dostupný pouze jako rukopis. Při bližším zkoumání a popisu nejstarší vrstvy sbírky jsme v tomto katalogu našli nespočet drobných i větších chyb jako např. datace opisů, skloňování jmen, chyby v signaturách, či záměna autorů. V databázi RISM dále není správně zaznamenáno např. řádkování titulních stran.

Nejzásadnějším zjištěním byl nález části frýdecké sbírky v pozůstalosti muzikologa Rudolfa Pečmana. Její sounáležitost se nám podařilo potvrdit na základě shody jmen rektorů, kteří působili pouze ve Frýdku. Skutečnost, že hudebniny patří k frýdecké sbírce, navyšuje počet skladeb celkem na 639.

Ke spartaci a analýze byla vybrána skladba Ignaze Holzbauera *Nobile par fratrum*. Tento skladatel je ve sbírce zastoupen pouze třikrát, a to těmito skladbami: *Missa S. Nicolai Episcopi* (A 1957), *Nobile par fratrum* (A 1958), *Vespereae de B. V. Maria* (A 1820). Nejedná se o nejpočetněji zastoupeného skladatele, avšak *Nobile par fratrum* je unikátním příkladem cyrilometodějské úcty. Tento fenomén neměl v českých zemích velkou tradici, byl situován hlavně v okolí Vídně, kde se v 18. století každoročně pořádaly slavnosti na počest těmto soluňským bratří.

Další výzkum by se mohl případně ubírat směrem k osobnosti kapelníka Františka Weigerta. Věříme, že jeho skladby se objevují v dosud neprobádaných fondech, a jejich analýza by mohla podat celistvý pohled na dílo Františka Weigerta a jeho význam pro hudbu slezských zámeckých kapel.

## Anotace

Jméno a příjmení:	Karolína Kotas
Název instituce:	Katedra muzikologie, Filozofická fakulta UP
Název práce:	Hudební sbírka z Frýdku z první poloviny 18. století.
Název práce v angličtině:	The Music Collection from Frýdek from first half of 18th century
Vedoucí bakalářské práce:	doc. Mgr. Jana Spáčilová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022
Počet znaků:	89 782
Počet stran příloh:	10
Počet titulů použité literatury:	27

Klíčová slova: Frýdek, hudební sbírka, Pražma, Pražmové z Bílkova, František Weigerth, Rudolf Pečman, Ignaz Holzbauer, edice, spartace, hudební analýza

Charakteristika bakalářské práce:

Hlavním zájmem této bakalářské práce je hudební sbírka z Frýdku. Pozornost je předně věnována její nejstarší vrstvě. Přináší poznatky o hudbě ve Frýdku v 18. století, zejména ve vztahu k místní zámecké kapele s kapelníkem Františkem Weigerthem, která měla vliv na formování frýdecké sbírky.

## Shrnutí

Bakalářská práce *Hudební sbírka z Frýdku z první poloviny 18. století* se zaměřuje na nejstarší část frýdecké sbírky, která je dnes uložena v Ostravském muzeu. Práce se snaží shrnout poznatky o hudbě ve Frýdku v 18. století, zejména ve vztahu k místní zámecké kapele s kapelníkem Františkem Weigerthem, která měla vliv na formování frýdecké sbírky. Velká část práce detailně pojednává o nejstarší vrstvě frýdecké sbírky. Práce obsahuje spartaci a edici skladby *Nobile par fratrum* Ignaze Holzbauera. Jedná se o ojedinělou hudebninu ve frýdecké sbírce s tématem cyrilometodějské úcty v baroku. Partitura této skladby je součástí příloh.

## Summary

The bachelor thesis *Music Collection from Frýdek from the first half of the 18th century* focuses on the oldest part of the Frýdek collection, which is now stored in the Ostrava Museum. The thesis tries to summarize the knowledge about music in Frýdek in the 18th century, especially in relation to the local castle band with the bandmaster František Weigerth, which had an influence on the shaping of the Frýdek collection. A large part of the work discusses in detail the oldest layer of the Frýdek collection. The work includes a transcription and edition of Ignaz Holzbauer's *Nobile par fratrum*. This is a unique music piece in the Frýdek collection with the theme of Cyril and Methodius worship in the Baroque period. The score of this piece is included in the appendix.

## Zusammenfassung

Die Bachelorarbeit: Musikalische Sammlung aus Friedeck, aus der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts ist fokussiert auf den ältesten Teil der Friedecksammlung, die heute in einem Museum in Ostrava aufbewahrt ist. Die Arbeit ist eine Bestrebung, alle Musikkenntnisse in Friedeck im 18. Jhd. zusammenzufassen, vor allem im Bezug zu der örtlichen Schloss - Musikkapelle, mit dem Kapellmeister F. Weigerth, die einen großen Einfluss auf das Formen der Friedecksammlung hatte. Ein großer Teil der Arbeit handelt detailliert von der ältesten Schicht der Friedecksammlung. Die Arbeit beinhaltet Spartation und Edition der Komposition *Nobile par frantrum* von Ignaz Holzbauer. Es handelt sich um eine einmalige Musikalie in der Friedecksammlung mit dem Thema der Kyrill-Method – Hochachtung im Barock. Die Partitur dieser Komposition ist ein Teil der Anhänge.

## Seznam použitých pramenů a literatury

### **Prameny**

Ostravské muzeum, hudebně historické oddělení, Fond Frýdek, A II

Moravské zemské muzeum, oddělení dějin hudby, sign. 57.965-57.983

### **Slovníky, encyklopedie a elektronické databáze**

MACEK, Petr, *Slovník české hudební kultury*. [cit. 10.3.2022]. (Praha: Editio Supraphon, 1997). Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:f7ece200-e8dd-11e3-8e46-5ef3fc9ae867>

MACEK, Petr. „Frýdek“. In *Slovník české hudební kultury*. Praha: Editio Supraphon, 1997. [cit. 10.3.2022]. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d4c95e70-e8dd-11e3-8e46-5ef3fc9ae867>.

MGG Online. MGG Online. *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* [Online], [cit. 14.4.2022]. Dostupné z: <https://www.mgg-online.com/>.

Oxford Music Online. „Oxford Music Online“. [Online], [cit. 14.4.2022] dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/>.

Oxford Music Online. „Holzbauer, Ignaz“. [cit. 14.4.2022]. Dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000013269>

Oxford Music Online. „Zachariä [Zachariae], (Just) [Justus] Friedrich Wilhelm“. [cit. 14.4.2022]. dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000030773>.

RISM. Répertoire International des Sources Musicales [Online], [cit. 14.4.2022]. Dostupné z: <https://rism.info/>.

### **Literatura**

ČERNUŠÁK, Gracian, ŠTĚDRŮŇ, Bohumír, NOVÁČEK, Zdeno, a (red.). *Československý hudební slovník osob a institucí I. a II. díl*. 1963., 1965. vyd. Praha, b.r.

- FINDINSKÝ, Karel. *Dějepis farního kostela u sv. Jana Křtitele*. Těšín, 1876.
- HOSKOVEC, Ladislav. „Frýdecká zámecká kapela hrabat Pražmů a její kapelník Franz Weigerth". *Opus Musicum*, č. 5,6 (1997).
- HOSKOVEC, Ladislav. „Nejstarší zmínky o hudbě ve Frýdku". *Opus Musicum* 28, č. 5 (1996).
- HOSKOVEC, Ladislav. „Znamenají se knihy kostelné". *Opus Musicum* 29, č. 2 (1997).
- INDRA, Bohumír. „Zámecká kapela ve Frýdku v 2. polovině 18. století". *Čsp. Slezského muzea B* (1967).
- JURČÍKOVÁ, Slavěna, PEKOVÁ, Kateřina, a ROHÁČOVÁ, Magdalena. *Frýdecký zámek*. 1. vyd. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd, 2017.
- „Ladislav Hoskovec | BOTANY.cz". [cit. 14.4.2022]. Dostupné z: <https://botany.cz/cs/ladislav-hoskovec/>.
- MAŇAS, Vladimír. „Cyrilometodějské oslavy ve Vídni (1708-1783): pozapomenutá reprezentace Moravy v sídelním městě monarchie.“ *Vlastivědný věstník Moravský*. Roč. LXV/2. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, (2013).
- SPÁČILOVÁ, Jana. „Contiho moteto k poctě svatých Cyrila a Metoděje.“ *Vlastivědný věstník Moravský*. Roč. LXV/2. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, (2013).
- PEČMAN, Rudolf. „Nález neznámých českých pastorel". *Hudební rozhledy IX*, č. 3 (1956).
- PEČMAN, Rudolf. „Originální rukopisy českých pastorel Josefa Preisse". *Radostná země IX*, č. 4 (1959).
- POLÁŠEK, Jaromír. *Zámek ve Frýdku-Místku: průvodce historií a současností památkového objektu: stručný přehled historie města: didaktický materiál pro učitele základních a středních škol*. 1. vyd. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd, 2000.
- SEHNAL, Jiří a VYSLOUŽIL, Jiří. *Dějiny hudby na Moravě. Vlastivěda moravská*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001.



SIBLÍK, Jiří. „Hudební archiv na frýdeckém kostelním kůru". *Slezský sborník*, č. 52 (1954).

SIBLÍK, Jiří. „Ještě k nálezům neznámých českých pastorel". *Hudební rozhledy* IX, č. 8 (1956).

TROJAN, Jan. *Kantoři na Moravě a ve Slezsku v 17.-19. století*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2000.

VAŠEK, Leoš. „Sochy sv. Cyrila a Metoděje z Rousínovce na Vyškovsku jako doklad dvou etap kultu moravských zemských patronů.“ *Vlastivědný věstník Moravský*. Roč. LXV/2. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, (2013).

VOJKOVSKÝ, Rostislav. *Frýdek: zámek ve Frýdku-Místku*. 1. vyd. Hukvaldy-Dobrá: Putujeme, (2013).

WEISSBROD, Marek. *Frýdecký zámek*. 1. vyd. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd, 2009.

#### **Rukopisy a kvalifikační práce**

ČERNÍKOVÁ, Lenka. „Frýdek farní kostel". Katalog hudebnin. Rukopis, Ostrava, 2003.

KREJČÍ, Karla. „Josef Preiss. Studie o životě a hudebním díle z frýdeckého kůru." Diplomová práce, UJEP, 1966.

HOSKOVEC, Ladislav. „Hudba ve Frýdku před rokem 1800". Diplomová práce. Rukopis. Brno, 1996.

## Přílohy

### Příloha 1: Ignaz Holzbauer: Nobile par fratrum, Spartace Karolína Kotas, 2022

## Nobile par fratrum

Ignaz Holzbauer

The musical score is presented in two systems. The first system includes the following parts:

- Canto: Methodius (treble clef, G major, common time, rests)
- Tenore primo: Cirillus (treble clef, G major, common time, rests)
- Tenore secundo: Rex Svato-pluck (treble clef, G major, common time, rests)
- Violino primo (treble clef, G major, common time, melodic line)
- Violino secundo (treble clef, G major, common time, melodic line)
- Alto viola (bass clef, G major, common time, accompaniment)
- Organo (bass clef, G major, common time, accompaniment)

The second system includes the following parts:

- Soprano (S, treble clef, G major, common time, rests)
- Tenore I (T I, treble clef, G major, common time, rests)
- Tenore II (T II, treble clef, G major, common time, rests)
- Vno I (Violino I, treble clef, G major, common time, melodic line)
- Vno II (Violino II, treble clef, G major, common time, melodic line)
- Vla (Viola, bass clef, G major, common time, accompaniment)
- Org (Organo, bass clef, G major, common time, accompaniment)

The score is in G major (one sharp) and common time (C). The first system shows the vocal parts and the beginning of the instrumental accompaniment. The second system shows the vocal parts and the continuation of the instrumental accompaniment.

7

S  
T I  
T II  
Vno I  
Vno II  
Vla  
Org

9

S  
T I  
T II  
Vno I  
Vno II  
Vla  
Org

Di - a - de - ma me - um re -

13

S

T I

T II

Vno I

Vno II

Vla

Org

ga - le po - rro de - po - no, va - do vo - lens hoc de thro -

*f* *p*

16

S

T I

T II

Vno I

Vno II

Vla

Org

Mun - da li - men hoc ar - ca - no coe - li pa - rat,

Un - da cri - men pur - gat ab A - da - mo, ut non ca - dat

no

*f* *p* *f*

*f* *p* *f*

19

S  
or - tho - do - xa fi - des ve - ra lu - men dat.

T I  
in ob - no - xa mens re - ve - ra dum spe - rat.

T II

Vno I  
*p* *f* *p* *f*

Vno II  
*p* *f* *p* *f*

Vla

Org

S

T I

T II

Vno I

Vno II

Vla

Org

25

S

T I

T II

Per bap - tis - ma nunc scep - tra pos - si - de - bo sem - pi - ter - na,

Vno I

Vno II

Vla

Org

28

S

T I

T II

Fla - men me - rum a - mo - ris sti - gma,

Dog - ma ve - rum est hoc bap - tis - ma, sa - lu -

de - se - ro hic so - li - a

Vno I

Vno II

Vla

Org

32

S spe - ci - a - le quaere - ren - ti, mun - da cu - ra pre - ti -

T I ta - re cre - den - ti, un - da pu - ra spe - ci -

T II

Vno I

Vno II

Vla

Org

35

S o - sa.

T I o - sa. Cu - ri

T II O be - a - tum, de coe - lo da - tum

Vno I

Vno II

Vla

Org

38

S Au - ri red-dit-que pe - ren - na pu - ra spes, sin - ce - ra scep-tra prae-

T I po - nit di - a - de - ma pia fi - des, ve - ra scep-tra a -

T II lu - men sa - lu - ta - re ve - rae fi - de - i fir - ma men - te.

Vno I

Vno II

Vla

Org

41

S po - nit ae - vi - ter - na, ad - du - cit nos ad gau - di -

T I po - nit sem - pi - ter - na et lar - ga fert haec prae - mi -

T II Cre - do au - re - a in co - e - lo. hic so - li - a sunt prae - mi -

Vno I

Vno II

Vla

Org



45

S  
a.

T I  
a.

T II  
a.

Vno I  
*f*

Vno II  
*f*

Vla  
*f*

Org  
*f*

47

S

T I

T II

Vno I  
*tr*

Vno II  
*tr*

Vla  
*p*

Org  
*p*

Ist - haec reg - na ab-sint a

51

S

T I

T II

Vno I

Vno II

Vla

Org

me lui - us mun - di, ve - ra mo - men - ta reg - nae coe - li ma -

55

S

T I

T II

Vno I

Vno II

Vla

Org

E - lec -

Be - a - to - rum pa - tent coe - li re - gnae pa - tent, coe - li re - gnae.

nent.

59

S  
to - rum sunt sem - pi - ter - na, post haec mun - di ad - ver - sa

T I

T II

Vno I

Vno II

Vla

Org

*f* *p* *f* *p*

62

S  
gau - di - a sunt a - mac - na

T I

T II

Vno I

Vno II

Vla

Org

D.C.